

הסתדרות העובדים הכללית החדשה

בית נבחר ההסתדרות

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

ישיבה מספר 3

תל-אביב, בית הוועד הפועל

יום רביעי, א' באייר תשע"ג – 10 באפריל 2013

נחום אסד

מזכיר בית נבחר ההסתדרות

נוכחים:

מיכאל כוכבי, יו"ר
נחום אסד, מזכיר בינ"ה
צבי גוטוטר, מוזמן
עו"ד אבי ניסנקורן, מוזמן
יורם לנמן, חבר
ישראל פרץ, חבר
יוסף שריקי, חבר
יוסי אוטמזגין, חבר
חיים קובלסקי, חבר
יוסי לוי, חבר
איל שירן, חבר
בתיה צדקה, חברה
אבי מזיג, חבר
משה פרנקל, חבר
ישראל אמויאל, חבר
חיים תמם, חבר
דני רייף, חבר
יוסף מור, חבר

סדר יום לישיבת הועדה
למדיניות האיגוד המקצועי של בינ"ה

על סדר היום:

1. דיווח יושב ראש הוועדה בעניין החלטות שהתקבלו בוועדה
2. דיון בנושא: גיל הפרישה; קרנות הפנסיה
3. שונות

מרצה אורח: מר צבי גוטוטר- מ"מ יושב ראש ההסתדרות
עו"ד אבי ניסנקורן- יו"ר האגף לאיגוד מקצועי

1. דיון בנושא גיל הפרישה וקרנות הפנסיה

מיכאל כוכבי, יו"ר: אני פותח את הישיבה שהנושא הוא גיל הפרישה וקרנות הפנסיה. ביקשתי מאבי ואבי, איך אומרים, נענה ברצון, ומצביקה גוטוטר לתת לנו, איך אומרים, חומר למחשבה מה שאני קורא. איך אומרים, שיהיה לנו כיוונים ואחר כך אנחנו נמשיך בדיון כל אחד. בבקשה אבי.

עו"ד אבי ניסנקורן: אז תראו, יש לנו, אני אדבר על נושא הפנסיה קצת יותר רחב. אני חושב שיש היום בנושא הפנסיה שלושה דברים מרכזיים: 1- זה נושא גיל הפרישה. 2- זה נושא דרישה תפקודית, חובת הפרישה ואם בן אדם יודע לתפקד והאם הוא חייב לפרוש או לא חייב לפרוש. ו- 3- זה התנודתיות האפשרית בפנסיה עקב שינויים בשוק ההון.

אלה בעצם שלושת הנושאים אני חושב שהם, אולי ודבר רביעי גם בסיס ההפרשה לפנסיה ואחוזי ההפרשה לפנסיה. אלה הדברים בעצם שמעסיקים את כולם. עכשיו, גיל הפרישה מעסיק את המדינה מהכיוון שתוחלת החיים עלתה. גם במוסד לביטוח לאומי וגם בקרנות הפנסיה יש לכאורה שאלה מה קורה עם עליית גיל הפרישה- איך מכסים את החור הזה.

דרישה תפקודית זה עניין שהוא גם מקרו, כי אם אנשים ימשיכו לעבוד, אחוז ימשיך לעבוד בגלל שהם החליטו שהם רוצים להמשיך לעבוד ובינתיים לא יקבלו פנסיה אז הם מקלים על הלחץ האקטוארי של קרנות הפנסיה. זאת שאלה שניה.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן:
 וזה גם עניין אישי שבן אדם רוצה
 להמשיך לעבוד. והנושא של פרטיות
 בפנסיה והבסיס של הפנסיה, הם גם בסופו של דבר משליכים על ה...
 של הפנסיה של האנשים. אני אתחיל,

צבי גוטוטר:
 אנחנו כבר הסכמנו לבעיה של גיל
 פרישה?

עו"ד אבי ניסנקורן: לא.

(מדברים ביחד)

חיים קובלסקי:
 אלה שפעם האריכו להם כבר את
 הגיל מ-65 ל-67.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אני מציע, תנו לאבי לדבר.

עו"ד אבי ניסנקורן:
 אני הצגתי את הנושאים. לא אמרתי
 ש-,

מיכאל כוכבי, יו"ר: תנו לו לסיים לדבר.

עו"ד אבי ניסנקורן:
 אתה יודע מה, אני אתחיל מהסוף.
 אני חושב שבנושא של גיל הפרישה
 עצמו זה מוקדם מאוד לדבר על זה. אני לא בטוח שזה באופן מידי
 בכלל.

עו"ד אבי ניסנקורן: ולכן אני את הדיון הזה העקרוני על גיל הפרישה, אם להעלות אותו מעל גיל 67 או להעלות אצל נשים, זה דיון מאוד מאוד מוקדם בנושא הזה, שאני הייתי אני חושב, עדיף לנו כרגע לא להיות אלה שמעלים את זה כרגע על סדר היום בצורה מאוד מאוד משמעותית.

אני גם מי שראה, בטח בחודש האחרון, אני לא ראיתי על זה יותר מדי פרסומים, יותר מדי דיונים וכולי, זה עלה בשעתו לפי איזה חודשיים שלושה, אבל זה לא עולה בתקופה האחרונה. זה גם לא רלוונטי לדעתי לתקציב המיידית. זה לא מה שיפתור את הנזילות או חוסר הנזילות. לכן אני חושב שברמה הטקטית לא הייתי מעלה את זה כרגע, בטח לא מיוזמתנו על סדר היום. אני כרגע לא דן בזה. זה בנושא של גיל הפרישה.

בנושא של הפרישה התפקודית, זה נושא שאני חושב שכן ראוי לדבר עליו. נושא די מורכב, כי יש לו היבטים לכאן ולכאן ברמה המשקית. אבל בטח נושא שהוא מאוד מעניין וגם אני חושב שבסוף בגדול פרישה תפקודית זה דבר שהוא, יש בו היגיון. יש בו היגיון לבוא ולהגיד אם בן אדם כשיר ויכול להמשיך לעבוד למה שלא ימשיך לעבוד?

לצד זה יש כל מיני דברים שצריכים לפתור. ולכן זה נושא שהוא מורכב. מה קורה אם המעסיק לא רוצה; מה קורה אם מערכת התפקידים אתה לא מאפשר לקדם אנשים שתחתם. יש פה כל מיני בעיות שצריך לפתור אותן, שהן בעיות מורכבות. הנושא שאני דווקא רוצה להתמקד בו, וזה כן נושא רלוונטי כרגע, זה הנושא של האג"ח מיועד.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן:
 אנחנו היום בסיטואציה שיש 30%
 אג"ח מיועד, שזה בעצם הסבסוד של
 המדינה ביצירת המעין רשת בטחון להשקעות בשוק ההון. 30% אג"ח
 מיועד בעצם מההשקעות מגיל 18 forever. אתה בן 18 יש לך 30%, 19
 30% וגם בן 60 יש לך 30%.

יוסף לוי: אבי סליחה, אתה מדבר על,

מיכאל כוכבי, יו"ר: קרנות הפנסיה.

יוסף לוי: הוותיקות או החדשות?

עו"ד אבי ניסנקורן: כולן. הוותיקות במסגרת ה-,

יוסף לוי: הוותיקות יותר ברורות.

עו"ד אבי ניסנקורן:
 לא, אותו דבר. אבל במסגרת האיזון
 של התקציבים מול המדינה אז
 המדינה התחייבה לסבסד את הקרנות ב-X מיליארדי שקלים. אבל זה
 חלק מהזכויות שלך. זה כבר נכנס בתוך הזכויות שלך. אם מחר שוק
 ההון נופל גם הקרנות הוותיקות יורידו כסף. עכשיו, הוותיקות הן
 עדיין,

איל שירן: אתה מדבר על ההבדל בין הצוברת
 לתקציבית או שזה,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן: צוברת. אני רק על צוברת. תקציבית זה משהו אחר. עכשיו, אתה גם בסיטואציה שהיום עדיין בצוברת הוותיקה אתה יותר מ- 30% אבל המתווה הוא ירידה ל- 30%. זאת אומרת בסופו של דבר כולם יהיו 30%. אבל תחשבו שהמבנה הקיים יש בו עיוות מאוד מאוד בסיסי. כשאתה ברמת סיכון גבוהה, תנודתיות בשוק ההון, כשאתה בן 60 ומעלה אתה מקבל 30%.

כשאתה ברמת סיכון מאוד נמוכה, כי גם אם שוק ההון ייפול יש לו המון שנים לתקן את זה, אתה מקבל גם 30%. ואז,

צבי גוטוטר: זה שגיאה הדבר הזה, אבי.

עו"ד אבי ניסנקורן: מה?

צבי גוטוטר: זה רמי כהן אמר את זה פעם, זה שגיאה מיני ובי, כי אם אני הייתי תלוי בן כמה אני שכשהוא נופל ותלוי גם מה קרה בשוק ההון רגע לפני יציאתי לפנסיה. כלומר אם נניח מישהו יצא לפנסיה בשנת 2009 אז הנפילה הגדולה שהיתה ב- 2008 של הבורסה השפיעה עליו למרות שכבר, כי אין לו את ה- 40 שנה האלה. האמירה הזאת כמשפט, שנאמר פה כבר כמה וכמה פעמים, שכאילו אפשר לקחת ולשחק עם אנשים בגיל הצעיר ויש מספיק זמן שזה יתקן את עצמו היא אמירה פשוט לא, לא נכונה.

עו"ד אבי ניסנקורן: ... אתה לא פורש ב- 2009, מה הבעיה?

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

אבל אני יכול להיות 40 שנה בסדר
ושהבורסה תיפול משמעותית יומיים

צבי גוטוטר:

לפני שיצאתי.

זה מה שאני אומר.

עו"ד אבי ניסנקורן:

(מדברים ביחד)

אבל אני יכול לצאת גם למקרה של
פנסיה רפואית ודברים אחרים,

צבי גוטוטר:

זה בשוליים. עזוב.

עו"ד אבי ניסנקורן:

אבל האדם שנפגע הוא נפגע במאה
אחוז.

צבי גוטוטר:

בסדר, אבל זה בשוליים. בוא, צריך
לדבר,

עו"ד אבי ניסנקורן:

הוא מדבר על הכלל. הוא לא מדבר
על,

בתיא צדקה:

אני לא מדבר, צריך לראות איך
פותרים בעיות שוליים. אבל בסופו

עו"ד אבי ניסנקורן:

של דבר רוב האנשים פורשים פרישת זקנה ולא נכות או תמותה, ובטח
בגילאים הצעירים.

עו"ד אבי ניסנקורן: בטח בגילאים הצעירים, גם אירועי מיתה או נכות הם בדרך כלל בגילאים יותר מבוגרים. בין 20 ל- 30 מספר המקרים שפורשים פנסיית נכות, תמותה, היא שולית ברמת מקרו לעומת גיל 50 ומעלה. ההתקפי לב בדרך כלל הם מגיל 50 ומעלה. גם כשאתה מדבר על זקנה או נכות תמידית זה בדרך כלל מ- 50 ומעלה. גם כשאתה מדבר על נכות.

עיקר הסכנה מהתנודתיות של שוק ההון, אני מסכים עם מה שאתה אומר, זה הרגע לפני הפרישה או הכמה שנים לפני הפרישה, כי שם אתה לא יכול לתקן. עכשיו, נוצר פה מצב שיש פה עשרות מיליארדים שהולכים לאג"ח מיועד ועשרות מיליארדים הם פשוט מנוהלים לא נכון. לא נכון.

תחשבו כל אחד מכם, לא משנה, כל אחד פה במקרה בגיל אחר. אני אקח את עצמי. אני בן 46. לי פחות חשוב גובה האג"ח מיועד. בגיל 46, כלומר האג"ח מיועד שיהיה לי מגיל 60 ומעלה. פחות חשוב. אותו דבר אם אתה בן 30, אתה רוצה שיהיה לך יותר. עכשיו, כל אחד, גם הצעירים, רק שאם יבואו ויגידו להם- תשמעו, אתם היום תהיו יותר חשובים לשוק ההון אבל אתם לא מוציאים את הכסף, ושוק ההון מתקן את עצמו. אבל בגיל 60 תהיו הרבה פחות חשובים לשוק ההון, גם מצב שלא תהיו חשובים, אם לא יהיה, אני חושב ש- 99% מהצעירים, בטח מי ש-, אלא אם כן הוא לא חושב בהיגיון, ירצו את זה.

עכשיו, אם בן אדם רוצה לשבור לעצמו את הפוליסה ולמשוך את הכסף, להפוך את זה לחסכון, אני פוחת דואג לבן אדם הזה, כי המטרה היא פנסייה בסוף ולא חסכון. ולכן יש פה סוגיה מאוד מאוד כבדה.

עו"ד אבי ניסנקורן: עכשיו, יש פה שני דברים בסוגיה הזאת. אחד- מה העוגה, האם אנחנו באותה עוגה או אנחנו מצליחים להגדיל את העוגה. זו השאלה הראשונה. גם ואפילו באותה עוגה זה נכון לעשות תכנון יותר נכון של השימוש באג"ח. כי אם אתה מגיע לא ל-30, 70% בגיל 60 ומעלה אז אתה מגיע להישג של הרבה יותר בטחון. השאלה גם בסוף, אז זה השאלה מה העוגה.

השאלה השניה, גם אם אתה עושה הסטה אם אתה מגיע לאחוזים שהם אחוזים סבירים אם זה שווה לך או לא שווה לך, שזה עד שלא רואים את האחוזים קשה לדעת שווה או לא שווה כי בסוף האלוהים בפרטים. צריך לראות את המספרים.

השאלה השלישית היא בנושא של האם אתה מרחיב את זה על מכשירים נוספים. כיום על ביטוח מנהלים למשל אין אג"ח מיועד. בפנסיה יש אג"ח מיועד. השאלה אם אתה מרחיב את זה גם על המכשיר של ביטוח מנהלים או לא. זה עוד שאלה. בסוף אנחנו מייצגים גם ציבורים בביטוחי מנהלים. זאת שאלה. כי היום יש מעבר חופשי בין אפיקים וזאת שאלה.

אז יש פה עוד שאלה שלישית שהיא שאלה לא פחות פשוטה ולא פחות כבדה. עכשיו יש עוד משהו שצריכים לקחת בחשבון, אם אתה מגדיל את האג"ח המיועד בגילאים מבוגרים אז יכול להיות שבצד זה יכול גם לבוא ולהגיד צריך להקטין את הדמי ניהול. כי יש, כי אתה פחות מנהל בשוק ההון. ואז אתה יכול לבוא ולהגיד זאת אומרת ניתן "הטבה" למבוטחים משני כיוונים.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן: למבוטחים המבוגרים יותר משני כיוונים: 1- אנחנו נבוא ונגיד תן יותר בטחון בתשואה. 2- ננסה לתת להם קצת יותר כסף על ידי הקטנת דמי ניהול כי יש לך פחות מה לנהל. כי אם היום ביטוחי מנהלים זה מאה אחוז בשוק ההון ואתה מכניס ביטוחי מנהלים לאג"ח מיועד, אתה יכול להגיד לו- תשמע, אתה מנהל פחות כסף,

יוסף אוטמזגין: אבל יש משחק בין הקופות בדמי ניהול.

עו"ד אבי ניסנקורן: אני מדבר עכשיו על התקרה.

יוסף אוטמזגין: אה, על התקרה.

עו"ד אבי ניסנקורן: אני מדבר על התקרה. תמיד, אתה לא יכול הרי, תמיד יהיה כוח מיקוח לקבוצות עובדים, למעסיקים וכולי. אני מדבר על התקרה. אבל אם אתם אומרים את התקרה אז כל המשחק גם משתנה. ולכן, עכשיו, התחושה שלי זה שפה אנחנו לדעתי לא צריכים לקבל כזה ראה וקדש את מה שעד היום.

כי יש לנו שני מצבים- אחד לבוא ולהגיד וואלה, רוצים 70% אג"ח מגיל 18 עד גיל 67. הסבירות שנקבל את זה, הרי זה עוד עומס, יש פה שתי בעיות. אחת- זה עומס תקציבי על המדינה. שתיים- אתה מייצר המון גיוסי הון של המדינה שהיא לא צריכה אותם. אג"ח זה גיוס הון של המדינה.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן:
 שלוש- אתה קצת חונק את שוק ההון,
 כי אתה מכניס פחות כסף לשוק ההון
 אז יש פחות כסף להתפתחות המשק. אתה מייצר פחות כסף. פחות כסף
 הולך. עכשיו,

צבי גוטוטר:
 אגב, הכסף שהולך לשוק ההון לא
 באמת משפיע על התפתחות המשק.
 זה בדיוק ה-, אחד הדברים שניסיתי להראות אותו.

עו"ד אבי ניסנקורן:
 כן, בסדר. אבל בוא נגיד, אתה יודע,
 לפחות לפי גישת האוצר אתה מזרים
 פחות כסף לשוק ההון. עכשיו, אני חושב שהגישה השנייה, אני חושב
 שיש, אנחנו, אני חושב שאחד התפקידים שלנו זה לעורר אותם ולבוא
 ולהגיד- בסדר, נתווכח אם זאת עוגה או שאנחנו מצליחים להגדיל את
 העוגה. זה ברור שאנחנו רוצים להגדיל את העוגה, האוצר ירצה אולי
 להעשיר את העוגה.

אבל בוא נדבר קודם כל על העיקרון, העיקרון שצריכים לעשות
 איזושהי פרדיגמה חדשה של אג"ח- יותר סוף, פחות בהתחלה- אחר כך
 נתווכח על העוגה. דרך אגב, הויכוח גם די נובע מאחוזים שנראים. כי
 אם האחוזים הם סבירים אז יותר קל לוותר או לדרוש פחות. אם
 האחוזים הם לא נוחים מאוד זה גורר אותך למצב שאתה אומר אם אני
 לא משנה את האחוזים אז זה כבר לא משנה לי. כי בסוף מה שאותנו
 מעניין זה האחוזים ומזה בסוף נגזרת העוגה ואז השאלה מה הסכום.

עו"ד אבי ניסנקורן: ויכול להיות שבהזדמנות הזאת אם אנחנו מורידים את התקרה של הדמי ניהול השגנו, לפחות בחלק מהמכשירים, כי חלק מהטענות של הביטוחי מנהלים זה שאנחנו מנהלים את הכל, את כל הכסף. לפחות בחלק מהמכשירים אתה תצליח אולי לתת לעובדים עוד הטבה. היא שווה גם בסוף בסופו של דבר הרבה מאוד כסף.

הדבר השני זה בסיס להפרשה ואחוזי הפרשה, שזה הנגזרת השנייה של הפנסיה. אני מדגיש את שני הדברים האלה כי לדעתי מבחינתנו זה הדברים שהם הלבה שאנחנו צריכים להתעקש עליהם היום ואם חלק אם בפועל גיל פרישה זה כבר דו"ח נפרד לגמרי. אבל בסוף הפוך והפוך זה יכול גם להקל, כי אתה נותן יותר כסף בפנסיה זה נותן עוד,

בסיס ההפרשה במגזר הציבורי- בסיס ההפרשה ההיסטורי היה 17.5%. בקרנות הוותיקות כשהיתה תכנית ייצוא של הקרנות אמרו גם המעסיקים וגם העובדים צריכים להשתתף ואז העובד מפריש 7.5, גמל והמעביד, סליחה, המעביד 7.5 והעובד 7.

יוסף אוטמזגין: גם עכשיו, גם בחדשות.

עו"ד אבי ניסנקורן: בוותיקות זה מה שהיה. ואז באו ואמרו, בחדשות היה 17.5 שמתוך זה אני שם את הפיצויים בצד, היה המעביד 6 והעובד 5.5 זה מה שהיה תמיד. היסטורית 17.5. עכשיו כשעשו את העלייה ל- 20.5 בקרנות הוותיקות בעצם ייקרו את העלות לעובד לפני הטבות מס באחוז וחצי וייקרו את העלות למעביד לפני זה אותה תוצאה אבל באחוז וחצי.

עו"ד אבי ניסנקורן: ומה עשו? תחשבו, נעזוב רגע את חלק העובד, נניח שעובד מוכן להפריש 7, מוכן לממן, הוא מממן אבל זה חוזר אליו לכיס בצורת פנסיה, זה לא שהוא מממן ו-, זה כסף שלו הרי. נניח שאנחנו אומרים לעובד, בסדר, שיפריש, אנחנו גם מסכימים לזה, בסוף זה כסף של העובד וזה הפנסיה של העובד, אבל יש אחוז וחצי של המעביד שצריך לעלות ל- 7.5.

עכשיו תראו מה שקרה, בשנת '95 היה רק, מעביד שהיה לו אלף עובדים בבת אחת הוא שילם עוד אחוז וחצי, עלה ל- 7.5. עם הזמן היתה תחלופת עובדים. היום, בשנת 2013 50% בפנסיה ותיקה ו- 50% בפנסיה חדשה. ל- 50% של פנסיה ותיקה הוא מפריש 7.5. 50% שבחדשה הוא מפריש 6. חסך לעצמו כסף.

אם היו אז באים ואומרים כולם עולים ל- 7.5 כולל החדשה אותה עלות. עכשיו, "עשו עלינו סיבוב". למה "עשו עלינו סיבוב"? כי היום ה- 17.5 שיש לעובד בקרן פנסיה חדשה, כבר נדבר על הבסיס, אבל גם אחוזי ההפרשות ובגלל שהקרנות חייבות להיות אקטואריות נותנות פנסיה מאוד נמוכה, והמעסיק חוסך אחוז וחצי לאורך זמן. כרגע הוא חוסך נגיד חצי מאחוז וחצי.

ואז אמרנו חייבים להגדיל את שיעור ההפרשה. ולכן בהסכם האחרון באנו ואמרנו במגזר הציבורי זה יעלה ל- 18.5, בצורה הדרגתית, כי גם על העובד אתה מפיל עכשיו עוד אחוז וחצי. אז אמרנו זה יעלה ל- 18.5 בינואר 2011 ויעלה ל- 19.5 בינואר 2013. במשכורת ינואר 2013 במגזר הציבורי זה עלה ל- 19.5.

עו"ד אבי ניסנקורן: ופעם הבאה, לא יודע אם זה יקרה עם ההסכם או הסכם הבא, נעלה ל- 20.5 ונתיישר קודם כל עם אחוזי ההפרשה של הוותיקות. עכשיו זה דבר ראשון. ואני חושב שהמגמה הזאת אנחנו חייבים להמשיך אותה.

בד בבד פנסיית חובה הופכת להיות עוד מעט 17.5% ואז אני מקווה שהסך המינימלי הזה יגרום למצב שבמגזר הפרטי מקומות העבודה המאורגנים יפרישו יותר מ- 17.5. אנחנו צריכים לשאוף שבהסכמי השכר של המגזר הפרטי יפנימו את מה שעשו בציבורי- יתחילו להפריש יותר מ- 17.5.

קחו בחשבון שיש מקומות עבודה במגזר הפרטי שמפרישים כבר את כל ה- 8 ושליש לפנסיה, זה נותן עוד 2 ושליש לפנסיה. ואז גם היום מפרישים כמעט 20%, למרות שזה 6 ו- 5.5, שזה טוב לפנסיה, זה פחות טוב למענק פרישה. אבל צריך להמשיך את המגמה הזאת להגדיל את ההפרשה לפנסיה.

הדבר השני זה הבסיס. בעבר היתה איזושהי אקסיומה שמפרישים לפנסיה רק על בסיס השכר לא כולל שעות נוספות והחזרי הוצאות. זה יצר מצב ש- 60% מהשכר בממוצע היה מבוטח ו- 40% לא היה מבוטח. אנחנו מנסים לשנות את הנורמה הזאת. במגזר הציבורי היום על עבודה נוספת ועל החזרי הוצאות מפרישים. יש מקומות שמפרישים לפנסיה על עבודה נוספת ויש מקומות שמפרישים לגמל.

החזרי הוצאות בינתיים מפרישים לגמל ולא לפנסיה. אנחנו צריכים כל הזמן לשאוף להגדיל את בסיס ההפרשה.

עו"ד אבי ניסנקורן: עכשיו אני מעגן את מה שאמרתי. תראו, אם אנחנו מצליחים להגדיל את שיעור ההפרשה, לעשות הסטה של האג"ח המיועד ואני לא נכנס כרגע לשאלת העוגה, כי זה שאלת מו"מ. אבל ברמה העקרונית לעשות הסטה של האג"ח המיועד. דרך ההסטה אולי לטפל בדמי ניהול לפחות בחלק מהמקומות שעדיין זה בחסר תפעול, כי אין ספק שביטוח מנהלים יש בעיה קשה בתפעול בתקרה. כי זה ההסכמים וגם יש תקרה שם אבל היא מאוד מאוד גבוהה.

לעשות טיפול בתקרה של הדמי ניהול ואז להוריד את הנטל מהכיוון של הדמי ניהול ולהגדיל את בסיס ההפרשה ואת שיעור ההפרשה, אנחנו אם אנחנו את כל החבילה הזאתי מקפידים לעשות, ואני אומר לכם זה בוודאי אפשרי, אני חושב שכל מה שאמרתי במגרשים האלה כל אחד ממנו אפשרי וגם ההיסטוריה בשנים האחרונות גם הוכיחה שכשהתקשנו קיבלנו.

התקשנו על 17.5 ו-19.5 וקיבלנו. התקשנו על גידול בסיס ההפרשה וקיבלנו. התקשנו על פנסיית חובה, קיבלנו. אם אנחנו נמשיך להתקש נקבל. אני חושב שאנחנו נעשה פה איזשהו שינוי בסוף במה, בסכום שהבן אדם כשהוא פורש יעמוד לצורך חישוב הפנסיה. זה בעצם גוזר את גובה הפנסיה, וביציבות של הפנסיה, אפרופו שוק ההון בגילאים שלפני הפרישה. ואז אנחנו מייצרים שינוי. עם זה ועם כניסה מדורגת כזאת או אחרת של פרישה תפקודית כל השאלה של האקטואריה תהיה שאלה שיהיה יותר קל להכיל אותה ולהתמודד איתה וגם לנסות ליצור מצב שלא צריכים להגדיל את גיל הפרישה אם אפשר ולהשאיר אותו כפי שהוא.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

עו"ד אבי ניסנקורן: ואני חושב שחייבים לומר את הדבר הזה. כי תחשבו מה קרה לפני 20 שנה, 30 שנה. לפני 20 שנה, 30 שנה, הגישה היתה כזאת- קודם כל לא יותר מדי דאגו. אמרו המדינה מתפתחת מתפתחת מתפתחת והצעירים שנכנסים הם בעצם הביטחון של המבוגרים.

כל הזמן נכנסים ציבור צעיר אז נכנס כל הזמן כסף והוא מסבסד את הותיקים. ולכן בשיטה הזאת של ה-,

דור תומך דור.

צבי גוטוטר:

דור תומך דור אמרו אנחנו נסתדר. עכשיו מה יצא? יצא, דרך אגב בכל

עו"ד אבי ניסנקורן:

העולם,

בארץ זה יכול היה להימשך.

צבי גוטוטר:

בארץ בינתיים נכון, לפי המצגת של ... עצמון עדיין יש ילודה גבוהה.

עו"ד אבי ניסנקורן:

ובארץ הבעיה עדיין יותר קטנה. אבל עדיין, גם בארץ עם עלייה בתוחלת החיים והירידה בעלייה, גם בארץ אנחנו ניכנס לבעיה. אולי פחות חמור אולי מאירופה המערבית אבל גם ניכנס לבעיה.

באירופה המערבית הילודה מאוד ירדה ואז הבעיה עוד יותר חמורה. אבל אין ספק שבעבר, מה שהיה בעבר לא קיים. דבר שני, בעבר, בכלל מה שאמרנו, הן היו גרעוניות מראש. הן עבדו גרעוניות.

עו"ד אבי ניסנקורן: היום צריכים להתעורר. עכשיו, מה הקטע גם? הקטע גם שמה שאתה לא עושה היום אתה לא יכול לעשות מחר. עם האג"ח אולי כן, אבל בשיעור ההפרשה, בסיס ההפרשה, דמי הניהול, מה שאתה לא עושה היום אתה לא יכול לעשות מחר, כי זה המון כסף. כל דבר כזה זה מיליארדים שאתה לא יכול להכניס אותם בגיל 67, אין. או שהכנסת את זה בשוטף או שלא הכנסת, אתם יודעים, כל, מעל 100 אלף שקל צריך בשביל אלף שקל פנסיה, חסכון של מעל 100 אלף שקל.

זאת אומרת אתה בסיטואציה, זה תלוי בגיל וזה אבל אתה בסיטואציה שאתה חייב היום לעשות את זה. זהו, זה התמונה כפי שאני רואה אותה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: עוד ככה מילה, שתי מילים ואחר כך נדבר.

יוסף לוי: רציתי להגיד, מה שהוא דיבר, אתמול בלילה דווקא הסבירו על יפן, ששם יש להם את הבעיה עם המבוגרים.

מיכאל כוכבי, יו"ר: שם הבעיה מאוד חריפה.

יוסף לוי: בגלל זה הממשלה שם הולכת להזרים מיליארדים לצורך הבעיה של הגילאים,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 מילה אחת אני רוצה. הבעיה בקרנות החדשות עם כולנו, אני פשוט רוצה לרענן את כולנו, שהן חייבות לממן את עצמן. אין יותר, איך אומרים, פעם היה הקרנות הישנות, היה לך 2% זכויות וכאן אם הקרנות מפסידות כסף או יש פחות כסף בקופה מאחוז מסוים כל העמיתים, כל הפנסיונרים סובלים. אין היום, אף אחד לא יודע כמה יהיה לו. ולכן,

חבר: אתה מדבר על החדשות.

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 החדשות. ולכן חשוב מה שאומר אבי, במיוחד, למה הוא מעלה את הנקודה הזאת לדעתך? תקן אותי אם אני טועה, שלקראת הפרישה שאם מתגברים את המבוגרים לפחות ייצאו, איך אומרים, בשכר שיוכלו להתקיים ממנו, לא שאיך אומרים, יותר תמריץ ואני מבין שאתה מתכוון לסכום אפס. כלומר אם בערך הממשלה צריכה לחסוך מיליארד שקל בשנה רק אנחנו משנים את סדרי העדיפויות.

עו"ד אבי ניסנקורן:
 לא, אני אומר יש ויכוח אם זה סכום אפס או לא, כי אנחנו אמנם רוצים להגדיל והם לא. אבל אני אומר, ברמת העיקרון זה בכל מקרה נכון לעשות את זה. השיטה כרגע היא לא נכונה פשוט.

יוסף אוטמזגין:
 לפי ההסבר שלך למעשה הוותיקים והצוברת החדשים למעשה הם באותה רמה כמעט, לא? שכמו שכעסו שלמעשה הפנסיה התקציבית מי שיש לו אז הוא מעל,

בתיא צדקה: הוא לא מדבר על התקציבית.

עו"ד אבי ניסנקורן: תקציבית,

(מדברים ביחד)

יוסף אוטמזגין: אם אני אקרא לזה הוותיקים לעומת

הזה, אז זאת אומרת אין יתרון

לוותיקים לעומת החדשים.

עו"ד אבי ניסנקורן: תראה, לא בדיוק, כי הוותיקים קיבלו

מראש שיש גרעון. אבל אני אומר

המדינה לא תזרים יותר כסף. ולכן אם פתאום שוק ההון ייפול בצורה

נוראית והכריות שעשו בקרנות הוותיקות לא זה, אין הגנה. התקנון

אומר שבסיטואציה כזאת ...

יוסף אוטמזגין: ולמעשה הקרנות משקיעות וכל מיני

קרנות לקחו סיכונים מסוימים.

עו"ד אבי ניסנקורן: תחשוב, אתה יודע, לפני כמה חודשים

ביקשו לתקן את תקנוני ההשקעות

בקרנות הוותיקות ולאפשר יותר השקעה בשוק ההון מאשר אישרו עד

היום. אני זוכר שבא גדעון ואמר מכניסים אותנו לסיכון,

צבי גוטוטר: יעל אנדורן יצאה עם בקשה כזאת,

אני תקפתי אותה גם כן,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

אבל היא עברה.

עו"ד אבי ניסנקורן:

היא עברה. לא יודע איך זה נגמר,
אמרו שזה לא נכון ושזה לא מגדילים.

צבי גוטוטר:

היא עברה. היא עברה.

עו"ד אבי ניסנקורן:

ההתייחסות לעניין הזה היא
שערורייתית פשוט.

צבי גוטוטר:

היא עברה. עכשיו, למה היא עברה?
כי כשבאו לוועדת הכספים או לא יודע

עו"ד אבי ניסנקורן:

אם זה היה אצל חיים,

כנראה שלא היה אצל חיים.

צבי גוטוטר:

באו לוועדת הכספים. כשבאו לוועדת

עו"ד אבי ניסנקורן:

הכספים באו ואמרו- תראו, היום

הריביות אפס. עכשיו, הקרן בשביל לתת את הזכויות, הרי מה
הזכויות? הזכויות זה לא רק הקרן, זה מבוסס תשואה. אז אם הקרן
תשקיע רק בריבית אפס אז איך תוכל? זאת אומרת אתה יכול להיות
שמרן אבל לא יהיה לך אוכל.

שיאפשרו דבר אחד, שיאפשרו לקרן
לקנות בונדס.

צבי גוטוטר:

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

צבי גוטוטר: אתה מבין? מדינת ישראל שלא מוכנה להיכנס להתחייבות, לאג"ח בארץ אבל היא נותנת ריבית יפה מאוד בבונדס בארה"ב.

מיכאל כוכבי, יו"ר: צביקה, זה לא אותם סכומים.

צבי גוטוטר: או-הא, זה סכומים. זה סכומים יפים מאוד שם.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אתה יכול לשלוט עליו ופה אתה לא יכול לשלוט.

צבי גוטוטר: הוויכוח קשה. הוויכוח הוא הרי מתחיל משנות ה-90, הוא ויכוח עקרוני נאמר על השיטה הכלכלית שהכל נגזר ממנה והרעיון הזה, כל המלחמה שהיתה היא היתה בזמנו מבחינת המדינה, אמר את זה אבי בניסוח שלהם, של להכניס את הכסף לבורסה בשביל לקדם את המשק למעשה מה שהטריד את שר האוצר של 2003, שכולם יודעים מיהו, זה איך לגרום לועדים, להסתדרות וכן הלאה לאפשר לקחת את הכסף של הקרנות ולהכניס לבורסה. למה? כי זה מה שעושים האמריקאים. אם זה מה שעושים אמריקאים אז זה מצוין וזה טוב וככה צריך.

מיכאל כוכבי, יו"ר: רק עוד מילה אחת, אני מצדד במה שאתה אומר במיוחד כי באירופה לדעתי ההפרשות לקרנות כבר נעות בסביבות ה-24%, כדי שהם יוכלו לממן את האנשים שפורשים.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 ולכן צריך להזיז מהלך כזה, בהנחה שמגדילים גם את ההפרשות, כי הוא פשוט איך אומרים, אם לא יגדילו את ההפרשות לא יהיה מספיק כסף לשלם לאנשים ויצמצמו להם, ואני לא רוצה להגיד מה קורה שאתה בגיל הפנסיה ואתה פתאום צריך לחיות מרבע מהכסף שהתרגלת אליו או 40% או זה. צריך תמיד לשאוף להגיע לאותה רמת חיים פחות או יותר שחיית בה.

משה פרנקל:
 אבי, מה יהיה עם קופות הגמל מה שיש היום, מה יקרה עכשיו?

עו"ד אבי ניסנקורן: מה זאת אומרת?

משה פרנקל:
 זה ימשיך, חשוב מאוד, האם קופות גמל, השתחררתי מהצבא לפני 20 שנה והיה לי סכום כסף שיכולתי לקנות בית, שניים מהכסף הזה, היום אני לא מגיע לחצי דירה.

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 לא קנית לא הרווחת. לא מחזירים את הגלגל אחורה.

(מדברים ביחד)

חבר: לא ידעת להשקיע.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מיכאל כוכבי, יו"ר: תודה רבה. בואו נגיד תודה רבה לאבי. אנחנו נחזור עוד באחד ה-,

צבי גוטוטר: תראו, אני, קודם כל מבחינת הגזירות, בוא נעבור אלי, חבל לי על הזמן כי אני צריך לרוץ. מבחינת ההגדרות, אני הבנתי שאנחנו הולכים לדבר בפגישה הזאת על גיל פרישה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: נכון.

חבר: ועל קרנות הפנסיה.

צבי גוטוטר: רגע, סליחה, בוא נאמר ככה, קרנות הפנסיה אני רואה את זה עכשיו בפרוטוקול. בוא נאמר ככה, אם הייתי מזהה גיל פרישה קרנות הפנסיה הייתי אומר למיכאל כבר אז תחלק, כי הנושא של הפנסיה בשביל להבין מה עשו, למה לא היו צריכים לעשות את זה ומה קורה היום ולנסות לנחש מה יקרה הלאה, אני צריך בשביל זה, תאמינו לי, שעה-שעה וחצי בערך בשביל להציג את זה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: טעמנו על קצה המזלג,

צבי גוטוטר: בשביל להציג את זה בצורה מסודרת חלק מהדברים שאמר עכשיו אבי נאמר שלצערי התפיסות ההסתדרותיות יש לי איתן ויכוח שיושב נאמר על data ולא סתם באוויר.

צבי גוטוטר: כמו האמירה הזאת שאפשר להיות, לקחת סיכונים בגיל הצעיר כי זה מתקן את עצמו. ואמר את זה פה בזמנו עמי כהן, שהוא היה ראש אגף הפנסיה ואמרתי לו בפורום רחב כשהוא אמר את זה אמרתי לו תגיד מאיפה לקחת את המשפט הזה? אז הוא אמר לי זה ככה עובד. אמרתי לו- זה ככה עבד בנקודת זמן מסוימת ואני מבטיח לך מה יקרה מחר. וצריך להבין שהויכוח הגדול מסביב לכל הדברים האלה הוא ויכוח למעשה, כמו שאמרתי עכשיו לאבי, על תפיסת העולם.

כי אני אתן לכם דוגמה, שפשוט בקטע הזה, שאפשר יהיה להבין, הדוגמה תהיה כביש מספר 6. אז לצורך העניין קודם כל צריך להבין שלמעשה כל אחד מאתנו כשהוא נוסע בכביש מספר 6 הוא לא משלם עבור שימוש במוצר כמו שמציגים את זה, אלא הוא משלם מה שנקרא בעולם העתיק מס דרך. ואת המס הזה גובה לא המדינה, לא הממשלה, אלא גובה חברה כלכלית שהמדינה נתנה לה את הזכות לגבות את מס הדרך.

עכשיו ככה, המדינה נאמר עשתה כביש, המדינה יכלה לממן את זה באחת משתי אפשרויות: אפשרות אחת- להנפיק לקרנות הפנסיה קרנות השתלמות וכן הלאה אג"ח. נעזוב את זה לצורך העניין כרגע מיועדות או לא מיועדות, ואת הכסף הזה של האג"ח לבנות כביש. ואם אתם רוצים גם, לגבות מחיר אחר כך שנוסעים בכביש. עכשיו, אנשים נאמר המבוגרים פה זוכרים אולי והפחות לא מבוגרים, אין פה הרבה, הכביש הראשון שהיה אמור להיות כביש אגרה במדינת ישראל ולא נהיה כזה בסופו של דבר היה האוטוסטרדה הראשונה שבנו- כביש ת"א-אשדוד. הוא היה אמור להיות כזה כביש.

צבי גוטוטר: לקראת סוף בנייתה כביש אמרו רגע, אם אנחנו נתחיל לבקש מאנשים מס על הנסיעה בכביש הם יטפסו עלינו. אז מה קורה חלק מהעניין? אם הממשלה שמה את ההוא בבודקה שגובה את המס אז אנשים צועקים הממשלה לוקחת מסים. אבל אם הממשלה נותנת את הזיכיון לאיזה חברה פרטית והיא גובה אז במנטליות של האנשים אפשר לעבוד עליהם שזה, אתה רוצה אל תיסע. אתה לא רוצה אל תיסע.

עכשיו מה קורה? לוקחת קרן הפנסיה, לצורך העניין נאמר מבטחים, והיא שותפה ב- 10% לדרך ארץ. והיא שמה את הכסף באותה חברה שהולכת לבנות את הכביש. כלומר הכסף בסופו של דבר שהיזם הזה שכולם מוחאים לו כפיים שם בשביל לבנות את הכביש מגיע מהלוואות שמגיעות מהבנקים או מהשקעות של קרנות פנסיה, או שגם קרנות הפנסיה הן אלה שנתנו לבנקים. כלומר זה איכשהו בסופו של דבר כשאתה מסתכל על השרשרת של הכסף ממי הוא מגיע? אז זה אותו כסף.

אבל במקרה הראשון שאמרתי הכסף היה יושב באגרות חוב שהאחריות לכך שהכסף יוחזר וירוויח וכן הלאה היא של הממשלה עם המחויבות לכל אחד ואחד בפנסיה שלו. כאשר הכסף נלקח הוא אותו כסף בסופו של דבר, מאותו מקור, אבל דרך המסלול שהוא עושה ההבדל מבחינת הממשלה זה הורדת האחריות בסופו של דבר על ההחזר לפרט בסוף הדרך. זה נאמר הרעיון הגדול בעניין.

עכשיו, ראיתי בזמנו עבודה של מודלים כלכליים, יעקב שיינין, שאני לא מצליח לשים עליה את היד למצוא אותה.

צבי גוטוטר: גם היתה אצל חיים בחדר שעשו בכנסת, שהוא כתב לממשלה תכנית עבודה, הסבר, מה יותר טוב שאלו אותו-BOT, שזה שיטת כביש 6, או בנייה ישירה על ידי המדינה, שזה האפשרות הראשונה שדיברנו. ואז הוא כותב שמה ואומר למעשה ככה-BOT מייקר את הפרויקט, חד משמעית. כלומר, אם לוקח לעשות קילומטר כביש נניח מיליון שקל אז ב-BOT הוא יעלה 1,300,000.

למה? כי היזם צריך להרוויח והבנק שהלווה לו צריך להרוויח והקבלן משנה צריך להרוויח וכל השרשרת צריכה להרוויח כל אחד לפחות 15% ולכן ברור לגמרי שפרויקט ב-BOT יותר יקר. אז הוא כותב שלמעשה המדינה מבחינה, היה הרבה יותר יעיל והיה הרבה יותר נכון אם היא היתה חוזרת וממשיכה לעשות פרויקטים בצורה ישירה ולא בשיטת ה-BOT.

ואז הוא כותב שם את הדבר הכי מקומם, כנראה בגלל זה קשה למצוא את החוברת, שאם המדינה תחזור ל-, עכשיו הוא מסביר, למה, איפה היתרון של ה-BOT? השיטה לבניית תקציב המדינה אומרת שהמדינה צריכה לרשום כהוצאה תקציבית כל פרויקט ברגע שהוא נחתם. כלומר, אם פרויקט של לבנות נניח כביש חוצה ישראל זה 10 שנים ונניח 10 מיליארד שקל אז במקום להכניס כל שנה מיליארד שקל בתקציב צריך בשנה הראשונה לכתוב 10 מיליארד שקל.

אגב, סיבה דומה זה מה שגרם למדינה לא לקיים את, לכבד את ההסכם עם ההסתדרות על נושא הפנסיה בוותיקה ב-95' וללכת לשינויים הגדולים שעשו ב-2003, אבל זה בהרצאה על פנסיה אם תרצו.

צבי גוטוטר: בכל אופן, בעניין הזה הוא אמר אפשר לפתור את זה בצורה נורא פשוטה, לשנות את חוק יסוד התקציב ולקבוע שבפרויקט ארוך טווח תירשם בכל שנה הוצאה תקציבית הרלוונטית לאותה שנה. וצ'ק-צ'ק פתרנו את הבעיה הזאת. הוא אומר אבל אם תעשו ככה יבואו הדתיים וינצלו את זה ויבקשו כסף. אז תמשיכו ב-BOT בשביל שהדתיים לא ינצלו את זה. כתוב שם מפורשות ככה בדו"ח.

אז צריך להבין שלמעשה אנחנו נמצאים, וזה מה שאמרתי קודם לאבי, אנחנו צריכים להבין,

יוסף שריקי: אולי צריכים להוציא שהדתיים לא נמצאים אפשר להוציא את התכנית הזאת.

צבי גוטוטר: אנחנו צריכים להבין שאנחנו במלחמה גדולה על תפיסות עולם על הבסיס הכלכלי שעליו הולכים. עכשיו גם אגב, עוד הערה אחת אחרונה על העניין הזה, דור תומך דור שבגלל, שזאת הבעיה של אירופה שגילו אותה בסוף שנות ה-80 תחילת שנות ה-90, שהם בבעיה ולכן שם עשו מה שעשו עם קרנות הפנסיה, כאן ובטח אז לא היתה שום סיבה לעשות את זה, כי אצלנו עדיין הדורות הולכים וגדלים.

אז הלכנו אצלנו, שתמיד מסתכלים מה קורה שמה ומעתיקים בלי לעשות את ההשלכות, ואמרו גוועלד, יש משבר באירופה בנושא של הפנסיה, גם אצלנו יש משבר.

צבי גוטוטר: ואצלנו למעשה כל מה שנעשה בנושא הפנסיה ב-, שהתחיל למעשה בהתחלת, ב- '93 קיבל את הבום הגדול שלו וב- 2003 קיבל את החותמת הוא למעשה היה מעשה תרמית אחד גדול כאשר גם אגב, הסבסוד הממשלתי שדיבר עליו אבי הוא ברובו פשוט בלוף.

בחוק ההסדרים לשנת 2004 שבו יש את כל העניין הזה אז כתוב סעיף 73 ג' נדמה לי ש- 40 מתוך ה- 80 ו-, כמה זה היה, 73 מיליארד שאחר כך הוסיפו עוד 5. ש- 73 מיליארד שקל של הסבסוד שהמדינה תיתן לקרנות הפנסיה מאיפה הם יגיעו? מזה שניקח את האגרות חוב שכבר שוכבות בקרנות ורשום עליהן ריבית של 5.53 ומעלה ונחשב אותן כאילו רשום עליהן רק 4% והפער של ה- 1.53 או יותר, כן? הוא זה שנותן את הכסף של המדינה. כלומר הכסף כבר היה. אז זה ככה על קצה המזלג העניין הזה.

בכל אופן, הדיון שלנו אמור היה להיות בנושא גיל פרישה. אני מקווה שתצליחו להקשיב למצגת הזאת. מדבר פה פרופ' משה גביש מהטכניון שצריך לפרוש.

(השמעת מצגת)

טוב, חבר'ה, אני אוותר על זה. לצערי פעם הבאה צריך לדאוג שיהיה פה איזשהו מיקרופון. הסרטון הזה הוא ריאיון קצר מאוד של שתי דקות. פרופ' משה גביש, איש בטכניון, מרצה בכיר בטכניון, שאמור לפרוש בגיל 68 לפי הסכם הטכניון ופנה לבג"צ ואמר שבגלל חוקי היסוד, אני תכף אגע בזה, למעשה פרישת חובה היא,

חבר:

70 צריך.

צבי גוטוטר: לא, הוא אומר בכלל, הוא אומר אם אני אהיה אדם צלול בגיל 89 אני רוצה לעבוד גם כן. אם מישהו יכול להיות נשיא המדינה בגיל 88 אין שום סיבה, בגיל 90, אין שום סיבה שאני לא אהיה. פרופ' בטכניון בגיל 90 והנה יש לכם פה את ירון לונדון בן ה-72 באותו דיון.

ולמעשה אני חשבתי שהדיון שלנו היום הוא נושא גיל פרישה לא בהיבט דווקא של, לא רק בהיבט הזה של נניח יבואו בתקציב המדינה ידחו את גיל הפרישה מבחינת המדינה, אלא בכלל הרעיון של גיל פרישה חובה כן או לא ומה המשמעות של זה. ואני חושב שההסתדרות צריכה לגבש לעצמה דעה בעניין הזה, כי יש את הבג"צ של משה גביש ויש פנייה לביהמ"ש של פרופ' ממכון ויצמן ברחובות וישנם לזה כבר עוד מצטרפים.

יש כבר דיונים בוועדות של הכנסת בפנייה של הפרופסורים האלה, שאני אגע בזה תכף גם באספקט בעניין הזה. אבל יש דיונים של לבטל את העניין של פרישת חובה בחקיקה, בלי שום קשר לתקציב. ואז השאלה היא, ואני לפחות אציג כיוון, שפרישת חובה לטעמי חייבת להיות, וכמה שזה נראה מוזר, ואני יכול להגיד לכם שבסימפוזיון בעניין הזה שהיה בקריה האקדמית אוננו לפני בערך חצי שנה והיו שם בפאנל הפרופ' מרחובות שפנה לבג"צ, חברת הכנסת זהבה גלאון, שתיים פה מסיעת מרצ בבינ"ה, יפעת סולל ולא זוכר מי עוד אחת, ומישהי מכן לזקן וכן הלאה, האווירה מסביב לשולחן כולם היתה שזה ברור לגמרי שצריך לבטל את פרישת החובה.

צבי גוטוטר: ואני אמרתי להם רגע, תעצרו, hold the horses מה שנקרא, עכשיו בואו נסביר. קודם כל מי המציא את הנושא הזה שקוראים לו פנסיה? אז מי שהתחיל את זה זה מי שהיה ראש הממשלה הראשון של גרמניה המאוחדת, שהוא גם זה שנלחם על זה שלאחד את כל הנסיכויות שם לגרמניה אחת, וזה ב- 1870 התאחדה גרמניה והתמנה להיות ראש הממשלה של גרמניה המאוחדת אוטו פון ביסמרק.

עכשיו, אוטו פון ביסמרק ב- 1880 עשה את העניין הזה של הפנסיה. עכשיו, יש על זה אינספור של מאמרים שכותבים כולם את האמירה הבאה, כן, הוא היה חכם גדול והוא קבע יציאה לפנסיה בשביל למצוא חן בעיני ההמונים והוא קבע את כניסת הפנסיה לגיל 65 כאשר תוחלת החיים היתה גיל 50. ולכן הוא בעצם עבד על כולם.

עכשיו, האמירה הזאת שאמרתי עכשיו אם אתם באים לדיון אקדמי במכללה ובאוניברסיטה והדבר הזה מושמע על ידי מרצים בלי להתבלבל. אז אני עשיתי בדיקה קטנה. אז אדון פון ביסמרק נפטר הוא היה בן 83. והרב קאליש שם נפטר הוא היה בן 80 ומשהו. ופרנסיס ניינטינגל, שהיא האמא של מקצועות הסייעוד, היא נפטרה בגיל 94. והרבה מאוד דמויות ואנשים נפטרו כבר אז בסוף המאה ה-19,

מיכאל כוכבי, יו"ר: אבל מהי תוחלת החיים הממוצעת?

צבי גוטוטר: רגע, לא, שניה,

חבר: תוחלת החיים יותר נמוכה.

צבי גוטוטר: חבר'ה, רגע. כאשר מדברים על תוחלת חיים וזה נכון להגיע אצלנו לאמירות שתוחלת החיים כל הזמן עולה, לא מדויק, צריך לכמת את זה במספרים. כשמדברים על תוחלת חיים ותמיד אגב, תמיד כשמדברים על סטטיסטיקה, תמיד תשאלו מה נקודות הייחוס. מאיפה אתה מסתכל, לאן אתה מסתכל.

חלק מ-, אתם יכולים לראות לפעמים נניח פרסומים של האוצר לקראת תקציב וכל מיני דברים כאלה וכשהם רוצים לעשות שינויים מבניים אז באותה תכנית חלק מהנתונים הם של 10 שנים וחלק מהנתונים זה של 12.5 שנים. למה דווקא? כי בנתון השני אם אני אקח 10 שנים התוצאה היא לא מה שאני רוצה. אז אני קצת מזיז את הרפרנס למקום שבו זה ייתן את התוצאה שאני רוצה.

עכשיו, בתקופה של ביסמרק, רבותיי, לא היתה טלוויזיה ולא היה טלפון, בקושי אולי היו עיתונים קצת כבר, אני גם לא בטוח. ובטוח דבר אחד,

נחום אסד: אי אפשר לעבוד על אנשים.

צבי גוטוטר: שביסמרק שאמר את המשפט הבא: "בעיות התקופה לא ייפתרו בנאומים או בקבלת החלטות דמוקרטיות אלא בדם וברזל". זה היה ביסמרק. אז אני אומר מישהו מעלה על הדעת פה שביסמרק שם את נושא גיל הפרישה בשביל למצוא חן בעיני ההמונים? או שביסמרק למעשה רצה להתמודד עם בעיית אמת?

צבי גוטוטר: בעיית אמת שאנחנו אגב היא היום כבר נמצאת אצלנו גם כן מחדש ובצורה הרבה יותר עמוקה ממה שהיתה אולי אצל ביסמרק. ביסמרק למעשה, ועוד משהו, נזכור גם שביסמרק הנהיג אז לא רק את נושא הפנסיה אלא עוד כמה נושאי רווחה נוספים, שהם בטוח לא נכנסים לתוך המשבצת הזאת של גילאים, והוא נחשב, אגב, למייסד מדיניות הרווחה המודרנית, עם כל הגישה שלו של איש דם וברזל.

אבל למה הוא עשה את זה? הוא עשה את זה כי אנחנו נמצאים למעשה בלב לבה של המהפכה התעשייתית והמוני החקלאים שמתחילים להיות חסרי עבודה זורמים לערים הגדולות והערים הגדולות הולכות ומתמלאות באנשים מובטלים צעירים. וכאשר יש לחץ של צעירים מובטלים במדינה ובייחוד בערים מתועשות זה גורר אחריו הרבה פשע, הרבה בעיות אורבניות. ואז הוא אמר התכבדו נא המבוגרים ופנו את מקומות העבודה לצעירים.

עכשיו אני אומר את זה בהקשר שלנו כי אנחנו נמצאים היום בתקופה שמבחינה רעיונית היא דומה מאוד לעניין הזה. אנחנו נמצאים בתקופה של מה שנקרא התקופה התעשייתית היא בירידה. אנחנו נמצאים בהתחלה של עידן חדש ויש לנו הרבה מאוד חבר'ה שגומרים צבא ולא מוצאים עבודה, שגומרים אוניברסיטה ולא מוצאים עבודה. אני יכול להגיד לכם שאני מקבל כל יום לפחות פנייה אחת או שתיים של מישהו שהבן שלו גמר אוניברסיטה וכבר מסתובב איזה חודשיים שלושה ולא מוצא עבודה, ואם אני יכול לעזור בתעשייה האווירית או פה או שם, אם אני מכיר וכן הלאה.

צבי גוטוטר: ולכן אם מרצה באוניברסיטה בגיל 70 יישאר עד גיל 90 אז הדוקטור בן ה-45-50 שלא תהיה לו קתדרה, כן? אז הוא אולי ינסה לקחת את הרגליים לחו"ל אבל מאחר ובחו"ל גם כן המגמה היא כזאת אז בסופו של דבר תהיה פגיעה רצינית מאוד בצד של האקדמיה. אבל זה ככה טיפה מה שהולך להגיע הלאה.

עכשיו ככה, הפנסיה בישראל בנויה על כמה רבדים. אז יש את ביטוח לאומי, היה פעם, אני אומר היה פעם ברמה שהיום כבר אין כניסה לשם, היה תקציבית והקרנות הוותיקות ויש את כל מה שאנחנו מכירים היום הקרנות החדשות וכן הלאה. ביטוח לאומי למעשה הוא האינסנטיב מספר אחד של הממשלה להעלות גיל פרישה, כי כאשר עולה גיל הפרישה החוקי אז שני דברים בו זמנית קורים מסביב לביטוח לאומי: כל אחד מאתנו ממשיך לשלם ונדחית הקבלה של כסף מביטוח לאומי.

כלומר כשדחו את גיל הפרישה מגיל 65 לגיל 76 הרווח הגדול היה קודם כל של קופת ביטוח לאומי, מדינת ישראל מסביב לשנתיים האלה שנדחו. שמה המיליארדים. וזה נאמר היה אינסנטיב מספר אחד. אינסנטיב מספר 2, הזכרתי קודם שהכל ירוץ לבורסה כי זה מחקה את האמריקאים.

עכשיו, עד 1987, עכשיו בכלל צרי לדעת, אין גיל פרישת חובה בישראל, גם לא היום, זה עוד בחקיקה. אין שום חוק שקובע שיש גיל פרישת חובה.

צבי גוטוטר: מה כן יש? קודם כל הסכמים קיבוציים והסדרים קיבוציים כולל בשירות המדינה, שזה התקשיר, וזה המסה הגדולה, שקובעים גיל פרישת חובה. כלומר אם ההסתדרות היתה היום מגיעה נאמר עם המדינה לעובדי המדינה שמבטלים את הפרישת חובה של עובדי המדינה אז גמרנו, לא צריך שינויי חקיקה, עצם הדבר הזה פותר את הבעיה.

גם החוק שהתקבל ב- 2004 הוא מדבר על קביעת גיל שמתחת לו אי אפשר לחייב מישהו לפרוש. הוא לא קובע גיל מקסימום. חוק גיל פרישה הוא בא ואומר אתה לא תוכל לפרוש ולקבל את כל הזכויות של פורש וכן הלאה מתחת לגיל כזה וכזה. עכשיו, הקרנות למעשה בזמנו, קרנות הפנסיה, שהן לקחו אגב את התקנונים שלהן מהמדינה, ממה שקרה בשירות המדינה, שלקח את זה מהתקופה הבריטית עוד, שהממשלה היתה ממשלה בריטית, שם היתה הבחנה בין נשים לגברים מתוך הבנות שהיו נכונות לשעתם של מבנה המשפחה ומי מביא את הפרנסה ומרבית הנשים היו עקרות בית וכן הלאה ואז נקבע ש-, וגם בהתחשב בעובדה שאישה נאמר נשחקת ... דברים אחרים. ונקבע בזמנו גיל פרישה במרבית ההסכמים 60 לאישה ו- 65 לגבר.

באיזשהו שלב עם שיפור מצב הנשים ומעמדן, שזה שינויים שצריך להבין שהם שינויים עולמיים ברמה היסטורית שקרו במאה ה- 20 בצורה מאוד מאוד משמעותית מול מה שקרה, מה שהעולם ידע קודם, ואני לא אתייחס כרגע לזה שאיזה אישה פה ושם בלטה גם בהיסטוריה. אבל בגדול היתה תפיסה שתפקיד האישה בבית כאשר,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

היום המגמה היא שחד הוריות,

חיים קובלסקי:

בספר 23 דברים שלא מגלים על

צבי גוטוטר:

קפיטליזם אומר המחבר, שהוא ד"ר

קוריאני שמלמד בהרווארד, הוא מציין ואומר שהמהפכה הגדולה בתרבות האנושית ובנושא העבודה ובכלכלה, ואחרי שקראתי את זה אמרתי וואלה הבן אדם צודק, היא מכונת הכביסה. הבן אדם אומר למעשה שההמצאה של מכשירי הבית החשמליים פינתה זמן ואנרגיות אנושיים בממדים עצומים. כי אם אמא נאמר ל- 4 ילדים במשפחה של 6 ילדים היתה פעם תפקידה היה להיות בבית כובסת, מבשלת וכן הלאה והיתה מבלה שעות, זאת אומרת יום שלם הלך על הלוגיסטיקה המשפחתית, הדבר הזה באמצעות הכלים המודרניים של המכונת כביסה, המיקרוגל, כל מה שכולנו מכירים, שינה למעשה את המבנה הכלכלי של התא המשפחתי ושל כל אחד ואת היכולת באמת שגם של נשים לצאת וגם של גברים להתעסק עם עבודות הבית ולא לראות בזה שום דבר שפוגע במשהו.

אז ב- 1987 נחקק חוק,

(מדברים ביחד)

שהנשים עובדות ברובן חד הוריות

חיים קובלסקי:

עם ילדים ולא מעניין אותן תא

משפחתי בכלל.

איל שירן: אתה יכול להגיד אותו דבר על התנועה הקיבוצית.

צבי גוטוטר: נחקק ב- 1987, התנועה הקיבוצית למעשה יצרה מצב כבר הרבה קודם שבו העסק התערבב. ואגב, זה היה אחת מההצלחות שלה בהתחלה, שאחר כך ההצלחה הזאת נשחקה מול האחרים כי גם אצל האחרים זה נהיה ככה. אגב, מה אני טוען, שהחברה הישראלית במונחים של תרומה לאומית מהירידה של מעמד הקיבוץ הפסידה הרבה מאוד, כי הקיבוץ איפשר לחבר X ללכת ולהיות חבר כנסת, שר, פעיל חברתי בשכונות כאשר הוא לא צריך לדאוג לפרנסתו, הקולקטיב דואג לזה ויש לך לאן לחזור. וכשמחר אם תחליט לעזוב את הפוליטיקה נאמר יש לך את הכרית בטחון למחייה. זה שהדבר הזה ירד מהפרק לדעתי הפסד גדול מאוד של כולנו, למרות שאני לא קיבוצניק.

עכשיו, ב- 1987 נחקק חוק שוויון גיל פרישה בין העובדת לעובד. כלומר, החוק הזה קבע שאתה לא יכול להכריח עובדת לפרוש בגיל 60. אתה מכריח את העובד לפרוש בגיל 65 לפי ההסכמים, אז גם העובדת. נוצר מצב של חוסר שוויון הפוך, והוא שלעובדת יש פריבילגיה לפרוש בגיל 60 אם היא רוצה, שלעובד אין את הפריבילגיה הזאת.

בתיה צדקה: יש את הפריבילגיה, רק הוא לא יקבל ביטוח לאומי. זה גם היום בגיל 60,

צבי גוטוטר: רק שניה.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

בתיא צדקה: כל עובד יכול לצאת לפנסיה.

צבי גוטוטר: כל עובד יכול לפרוש מתי שהוא רוצה, כל יום. יש איזה,

בתיא צדקה: לא, לקבל, פנסיה.

צבי גוטוטר: סליחה רגע, גם כפנסיה זה לא נכון. חבר'ה, נכון ולא נכון. סליחה, זה שוב פעם, בגלל זה אמרתי קודם, כל ויכוח למה אני קורא את הרפרנס. אם אתה גבר פרש לפנסיה לפני גיל 65 יש נוסחת הפחתה של הפנסיה שאם הוא יוצא בגיל 60 כבר כמעט לא נשאר שמה כסף בהפרשה החודשית.

בתיא צדקה: אתה מדבר על צוברת?

צבי גוטוטר: אני מדברת על צוברת.

בתיא צדקה: אה, סליחה. אוקי.

(מדברים ביחד)

צבי גוטוטר: סליחה רגע, התקציבית זה סיפור אחר. אמרתי, עכשיו אנחנו לא בדיון על פנסיה. אני הייתי אומר פנסיה נדבר גם על זה.

בתיא צדקה: בסדר, אוקי.

צבי גוטוטר: בכל אופן, נותר אי שוויון הפוך לפחות בקרנות למיניהן. אין לי שום בעיה איתו, אגב, אבל נוצר. עכשיו, ב- 1992 נחקק חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ב- 1994 חוק יסוד חופש העיסוק. שני חוקי היסוד האלה בכל הדיונים הסמי-משפטיים מסביב לנושא הזה של אילוצים, כלומר גיל פרישת חובה כחלק מזה, הם מהווים בסיס נאמר חזק מאוד לטענות. כי אם אתה, אני בשיא כוחי ומוחי ואתה זורק אותי אז אתה פגעת בכבודי ובחופש העיסוק שלי וכן הלאה.

וצריך לזכור, וב- 2004, כן? בוטל למעשה חוק שוויון פרישת נשים וגברים בגלל שנחקק חוק פרישת חובה כללית, שאמרתי כבר קודם, שיש שמה כל הנושאים הנשיים שהיו בחוק פרישה מוכנסים בפנים ויש את העניין הזה שאתה לא יכול לחייב גם אם יש הסכם קיבוצי שמדבר על חובת פרישה לחייב את העובד לצאת לפני גיל 67 ואם הוא ייצא לפני גיל 67 הרי שהוא לא יקבל זכויות מסוימות גם בביטוח לאומי וגם בהקלות מס שקשורות לפנסיונרים. אז העסק הוא מהכיוון הזה.

ונוסף שלמעשה אישה יכולה לפרוש לא מתחת לגיל 62. זה נעצר, היתה טבלה שעם הזמן זה רץ, זה נעצר בגיל 62. זה היה צריך להתקדם עד גיל 64. בחקיקה בערך מלפני שנתיים זה נדחה, המשך הזחילה הזאת נדחתה ל- 5 שנים. כלומר כל חבר כנסת שמנפנף וכותב בכל מיני מקומות שהוא ביטל את עליית גיל פרישה לנשים אז אנא לדייק, הוא הצליח לגרום לדחייה ל- 5 שנים עד 2015. וצריך להבין שיש לזה, להצלחה הזאת, הרבה קופצים. אז ראיתי באתר של מרצ שזה אודות לזהבה גלאון ואם תשאל אותי אני ודאי אגיד שזה אודות לחיים כץ. בטח כולם היה להם יד ורגל.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

הלאה.

צבי גוטוטר:

אתה אומר זהבה הוא אומר חיים. זה
ימשיך להיות ככה.

נחום אסד:

הדבר הראשון מסביב לנושא הזה זה
שיח השוויון. יש את מה שאמר אבי

צבי גוטוטר:

ושוב, לא רציתי להיכנס איתו לעימות כרגע, יש את המשפט המאוד
מאוד בעייתי שנקרא מקצועות שוחקים. כי זה נשמע נהדר אבל זה
ייפול על נספח ההגדרה.

תסביר.

נחום אסד:

תסביר. האם להיות פועל נמל שסוחב
על הגב לבנים זה מקצוע שוחק? האם

צבי גוטוטר:

להיות פועל נמל שבמקום הלבנים של פעם הוא לוחץ היום על כפתור
ואותם שקי מלט נכנסים לאונייה והוא כבר לא סוחב אותם על הגב זה
עדיין מקצוע שוחק? האם ללמד כיתה של 40 ילדים בגיל 16 זה מקצוע
שוחק? האם ללמד כיתה של 40 ילדים בגיל 8 זה מקצוע שוחק? האם
ילדים אותה כיתה עם 20 ילדים זה עדיין מקצוע שוחק? האם ללמד
אותה כיתה עם שני ילדים עדיין מקצוע שוחק?

האם לשבת במשרד מול מחשב ולעשות עבודה אנליטית בחדר חסר
חלונות שמקבל את האוויר שלו ממערכת מיזוג אוויר עם סרקולציה
פנימית, שרוב האנשים שהולכים כבר בגיל 25 הביתה הולכים עם כאב
ראש, זה מקצוע שוחק או לא?

צבי גוטוטר: זאת אומרת אני פשוט, אני בכוונה מראה שלבוא ולהגדיר מה זה מקצוע שוחק, עם כל הכבוד לאלה שבנו קרן למקצועות שוחקים ואמרו שאנחנו נחליט על מקצועות שוחקים, רבותי, אני, תרשו לי להמר שמעולם לא יחליטו על מקצועות שוחקים. יקומו על זה ועדות על גבי ועדות ואולי בסוף יוציאו לי איזה רשימה אז תמיד יהיה מי שילך לביהמ"ש ויגיד שאני ולא הוא וכן הלאה.

ויש קבוצות מיוחדות, אני רוצה פשוט להמשיך את הסקירה, יש מקצועות מיוחדים כמו שופטים שהם כבר מזמן עד גיל 70, וגם דואגים שכל שופט בדימוס ימונה לכל איזה ועדה שהמדינה ממנה. המדינה ממנה ועדה בשביל לספור גפרורים בקופסה. הם לא ייקחו לזה את ההוא מזמנים מודרניים נאמר שעשה דברים כאלה ותאמינו לי יודע לעשות את זה מצוין. בראש הועדה יעמוד שופט עליון שהוא התמחה כל חייו בספירת גפרורים מקופסה.

ושהמדינה תמנה ועדה בשביל לבדוק תאונת מטוס אז אולי ישימו שם איזה שני מהנדסי אווירונאוטיקה אבל בראש הועדה יעמוד שופט עליון שמבין במטוסים כמו חמור במרק פירות. למה זה גם? כי במסגרת הדיון על מקצועות שוחקים ומועדפים וכן הלאה יש קבוצות מועדפות באוכלוסייה by definition. ותבדוק כמה מחברי הכנסת הם עורכי דין, תבדקו את חוק לשכת עורכי הדין, אתם תראו שזה למעשה אין לו אח ורע לא רק במדינת ישראל אלא בעולם, לחוק שנותן בידי קבוצה בגילדה מקצועית כל כך הרבה סמכויות, כוח וחופש לעשות מה שהם רוצים.

צבי גוטוטר: אבל זה אני אומר על מה שקורה אצלנו מסביב לעולם המשפט. ואני אומר לכם מישהו שעוד עבודה אחת וגמרתי משפטים ואני מרשה לעצמי להגיד את זה.

הלאה. אז יש לנו שופטים. עכשיו, המרצים באוניברסיטאות, הזכרנו קודם, ברוב האוניברסיטאות ההסכמים מדברים על פרישה, כבר לא, גם בזמנו, כשהיה 65 זה היה 68 ובחלק 70. עכשיו הזכרתי את זה שמרצה שרוצה להישאר והוא באמת הוא במלוא כוחו, מוחו ואונו. פוליטיקאים, אין מגבלות בכלל. עצמאים כמובן שאין מגבלה ו-,

(מדברים ביחד)

צבי גוטוטר: רק שניה. יכול להיות, אני בכוונה אומר את זה, תקשיב, אני הייתי נניח שמח אם היו באים ואומרים לי ככה- שאתה לא יכול להיות, כן? בכנסת ובשאר התפקידים נגיד מעל גיל 80 לצורך העניין. תכף אני אגיד לך מה זה היה חוסך לנו. שאתה לא יכול להיות יועץ כלכלי לשר האוצר אם אתה מתחת לגיל 35, כי כשאני מסתכל על השרים שנכנסו עכשיו לתפקיד ואני מסתכל על רשימת היועצים שמתלכדת.

אני רואה שתי תופעות: 1- אנשים שהיו באוצר כשהם היו צעירים וכן הלאה והן צבועים והם טבועים בתפיסות עולם מסוימות. 2- חבר'ה שבקושי גמרו את האוניברסיטה. לא סתם נאמר אם נלך למקורות שלנו, כן? אז המועצה מסביב למשה רבנו, כן? היתה של אנשים בני

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

צבי גוטוטר: יש באנשים בני 80 יש להם ככה, יש ניסיון חיים, יש חוכמה וכנראה שגם יש זמינות. כלומר אם אתה נאמר היית אומר אני דברים מסוימים לוקח את בני ה-80 שפרשו באמת מהעבודה, לא משנה מה זה שהוא בא לתת שעה מחוכמתו וכן הלאה, לא הכל מסביב לכסף. על מנת לנצל את האנשים האלה, דמוגרפיה, אז ישנה טענה שתוחלת החיים עולה.

שוב, זה נכון, אגב, כשבודקים את המספרים הרבה פחות דרסטי ממה שמוצג. אבל כמו שאמרתי קודם, כשאנחנו מדברים על תוחלת חיים השאלה היא כזאת- מתי אני מסתכל. ואז על הדברים האלה אומרים ככה: אם אני הגעתי לגיל 85 אז יש סיכוי טוב שאני אגיע לגיל 93. אבל כשהייתי בן 70 ההסתברות היתה שאני אגיע לגיל 83. כלומר הדבר הזה ככל שאתה מתבגר ואתה זז.

השאלה השנייה היא אבל שהתוחלת חיים הזאת שמדברים עליה למעלה באיזה איכות חיים. ואז דו"ח של משרד הרווחה מראה שבעשור האחרון האנשים במצב דמנטי שהיו פעם מחזיקים שנה וחצי במוצע מחזיקים היום שלוש שנים במוצע. כלומר הכפלנו את הזמן. אבל זה זמן שאתם יודעים מה, אם אני יכול לבקש מהקב"ה תהרוג אותי רגע לפני.

בתיה צדקה: אמא שלי כבר 8 שנים במצב דמנטי, אז עזוב.

צבי גוטוטר: אז נכון שתוחלת החיים בסטטיסטיקה עולה;

צבי גוטוטר: כי כל האנשים האלה הם עוד לא הלכו לעולמם, אבל את הרזולוציה בפנים בתוך תוחלת החיים העולה לגבי התפקודיות עוד לא קראתי על זה נאמר מחקרים שבאים באמת ואומרים כמה אנשים וכן הלאה. עכשיו תשימו לב מאיפה, מאיזה כיוון מגיעה הדרישה לבטל את הפרישת חובה. היא באמת לא מגיעה מתוך אותם אלה שאמרנו שהם על הגבול של כן או לא שוחקים.

היא מגיעה בעיקר, המרצים באוניברסיטאות, אקדמיה, שופטים וכן הלאה. זאת אומרת מאיפה היא מגיעה? מהאליטה, שהיא ממילא במצב, אגב, יותר טוב מאחרים ושהיא באמת סותמת נקודות התפתחות לדור הבא. ולכן אני אומר- חבר'ה, עם כמה שזה נשמע נורא מתקדם, מודרני וכן הלאה להגיד שנגד פרישת חובה, אז אני אומר לא, רבותיי, אני חושב שההסתדרות צריכה להיות עם אומץ בעניין הזה.

עכשיו תבינו, יש גם שוב, השיח התקשורתי מאחר והוא מאוד in התפיסה הזאת, אז לדוגמה היתה החלטת בג"צ לפני חודשיים, שלושה, משהו כזה, לא זוכר אם זה היה בג"צ או ביה"ד הארצי לעבודה, אבל נדמה לי שזה הגיע למעלה, כן? על עובדת באוניברסיטת בר אילן שהגיע שלב הפרישה והיא רצתה להישאר לעבוד ואמרו לה את לא יכולה, את תפרשי והיא פנתה לביהמ"ש ואחרי שביהמ"ש אמר זה נו נו נו לאוניברסיטה, זה לא בסדר שלא שמעתם אותה,

חיים קובלסקי: פרנקל אומר לי שבצבא זה טוב, הם פורשים בגיל 45.

משה פרנקל:

עכשיו 50.

צבי גוטוטר: שלא שמעתם אותה, עושים מזה שביהמ"ש כבר התערב ואמר שאסור להפריש חובה. זה לא נכון. לכל מה שהיה שם בתביעה הזאת זה שהגברת אמרה אני אישה שחיה לבד, אני עובדת רק 20 שנה נניח אז הפנסיה שלי נמוכה ואני מבקשת להמשיך. ובגלל שלא הקשיבו לה בכלל, זאת אומרת שעל הסף זרקו אותה, וההחלטה של ביהמ"ש אומרת שבו ותקשיבו לה ותשמעו אותה.

עכשיו, מאוד יכול להיות גם שיש מקום במקרים מסוימים שהאוניברסיטה נאמר תלך לקראת וכן הלאה. כל דבר שהוא עד הסוף, עד הקצה כי החוק ... לא טוב, זאת אומרת טיפת נאמר גמישות צריכה להיות בכל תהליך. אבל העניין הזה, תתארו לעצמכם עכשיו שבאמת יבטלו את גיל פרישת חובה וכל אוניברסיטה, אני מוכן להמשיך את הדוגמה הזאת, תצטרך לנהל מאבק נגד המרצה בן ה- 85 והיא תביא עדויות שהוא כבר מתבלבל בהרצאה ואומר לפעמים שטויות והוא יעמוד בפני איזה ועדה רפואית שתצטרך לקבוע שהוא לא כשיר מנטלית בשביל לשלוח אותו הביתה.

אני חושב שאנחנו צריכים למנוע את הסיטואציות האלה בצורה אחרת. ואני חושב שכל האנשים המוכשרים שמגיעים לגיל הזה שצריכים לפרוש מוצאים את הדרך להמשיך לעשות דברים. תראו, אף אחד בשולחן הזה פה לא צעיר. מיכאל כבר פרש, לי זה מחכה בעוד 7 שנים במקרה הטוב. זה לא כל כך רחוק.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

צבי גוטוטר: ויחד עם זה אני אומר את מה שאמרתי ואני בטוח שהאנשים האלה שנלחמים האלה יש לכל אחד מהם את הכישרון למצוא את התעסוקה הבונה לעתיד. אני חושב שנתתי את ה- base line של העניין הזה.

יוסף לוי: צביקה, תשים לב מי מבקש לבטל את חוק פרישת חובה, זה או אוניברסיטה או עובדי מדינה. אין מעסיקים פה. המעסיקים לא רוצים את זה. המעסיקים רוצים בגיל 65 שתלך הביתה.

צבי גוטוטר: אני אומר לך, הלחץ,

נחום אסד: מכמה סיבות.

צבי גוטוטר: המדינה זה מהסיבה שאמרתי.

נחום אסד: תפוקה וכסף.

צבי גוטוטר: המדינה זה מהסיבה שאמרתי. ודבר שני יש, יש לחץ של אנשים שמקורבים. כי אמרתי, אנשי אקדמיה ואנשי משפט וכן הלאה זה ה-, הם לוחצים על זה.

בתי צדקה: כמו שאמרת אי אפשר לעשות כלל מי שחיקה ומי לא.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

צבי גוטוטר: שאגב, לדעתי, לא אמרתי את זה, לדעתי ההסתדרות היתה צריכה ליזום להיות צד בבג"צים האלה. כי אם יבוא בג"צ כזה שיקבע שזה לא בסדר השלב הבא שתבוא המדינה ותגיד- טוב, עכשיו אני מאמצת את זה ואני עושה את זה כבר רשמית.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אוקי. תודה רבה צביקה. אנחנו ממשיכים.

ישראל פרץ: סליחה, מה העמדה של ההסתדרות בנושא?

נחום אסד: אנחנו כרגע בדיון מקדים.

צבי גוטוטר: אתם ועדה של בינ"ה בהסתדרות, תדונו, תגיעו לעמדה שלכם. אני בכוונה לא אומר, אין עמדת ההסתדרות לצערי.

ישראל פרץ: זה עולה במקומות העבודה, אנשים שמגיעים בסמוך לגיל הפרישה ובמקרים מסוימים, כמו שציינת לפני כן, כמו המקרה של אנשים שלא צברו מספיק אחוזי פנסיה, הם יוצאים עם פנסיה חלקית והם מבקשים להמשיך להישאר. אין לנו תשובות.

בתיה צדקה: זה לא רק, גם עובדים שעובדים בחלקיות משרה הם יוצאים עם,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

- ישראל פרץ: זה לא חשוב.
- בתיא צדקה: זה לא משנה, הם גם פורשים עם הרבה פחות כסף. למה אתה אומר זה לא חשוב?
- ישראל פרץ: לא, זה לא שלא חשוב. הצבירה היא אותה צבירה. ב- 67 זה עובר ל-,
- בתיא צדקה: זה לא נכון.
- מיכאל כוכבי, יו"ר: תודה לצביקה.
- צבי גוטוטר: חבר'ה, אני אקרא את הפרוטוקול אחר כך. אני מוכרח לרוץ. אני מצטער.
- מיכאל כוכבי, יו"ר: להתראות. תודה על ההרצאה.
- צבי גוטוטר: אני אקרא את הפרוטוקול ואם יהיה משהו להתייחס אני אתייחס בפעם הבאה.
- נחום אסד: אתה מעלה דף חוץ מהפייסבוק שלך באתר?

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

נעשה את זה, בסדר.

צבי גוטוטר:

לא, אני אסביר גם למה, כי אז את כל
מה שאתה מעלה כאן, כל נושא ונושא

נחום אסד:

אנחנו יכולים להקפיץ לך לשם.

להתראות.

צבי גוטוטר:

תיקון למה שאמר צביקה, רק אחד,
אותה פרופסורית בבר אילן הטיעון

מיכאל כוכבי, יו"ר:

שלה היה אחר. הטיעון שלה היה שבהסכם העבודה מאפשרים לחברים
שלה, הפרופסורים מן המניין האריכו להם את שנות העבודה שלהם
ורק היא סירבו לה. זו הטענה המרכזית שלה. זה היה בהסכם עבודה
אבל לא זה.

עכשיו אחרי ששמענו שתי הרצאות מאלפות, גם של אבי וגם של
צביקה, המטרה שעשיתי את הנושא הזה כאן היא לשמוע אתכם. למה
לשמוע אתכם? אני חושב שזה הכי חשוב שמהשטח יודעים קצת יותר
טוב אלה שאיך אומרים, שאנחנו מהאקדמיה. אני קורא לאלה
מהפילוסופים שאני מהזה. אני קראתי בעיתון, בגלובס, מי שמניע את
ההליך זה פשוט מאוד האוצר. האוצר כדי לא לשלם כסף, כרגע להוציא
כסף לפנסיות ולכל הדברים האלה הוא מגלגל את הרעיון הזה להאריך.

ולכן אמרתי לפני שהנושא הזה יהיה על סדר היום, להערכת אבי זה לא
יעלה על סדר היום בתקופה הקרובה, בוודאי לא בהסכמים האלה, איך
אומרים, נעשה רק חשיבה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: וכאן כל אחד שיתבטא, וכל אחד אני אומר כל אחד בא ממגוון מקומות ולכן חשוב לשמוע אתכם ואנחנו נגיש את זה רק כחומר לאיגוד המקצועי, בלי החלטות בלי כל אלה, אלא רעיונות, שהם יגיעו בבוא היום לדון בדברים האלה שיהיה להם לפחות מה חושבים בשטח.

עכשיו למה אני אומר את זה? אני לא מאמין ש-, אני סתם מקצין, לא מאמין שהאיש בכביש יכול לעבוד עד גיל 70, אוקי? אני לא מאמין בזה. אני לא מאמין שאיש נמל יכול לעבוד, לא כל המקצועות אבל איש צבא באניות יכול לעבוד עד גיל 70. אני לא מאמין שכבאי יכול לעבוד עד גיל 70. אני סתם אומר, מעובדי המדינה.

בתיא צדקה: עובדי של, עובדי המכבסה, עובדי ניקיון,

מיכאל כוכבי, יו"ר: אני לא מאמין. מצד שני יש הרבה בעלי מקצוע שגם ההנהלה וגם העובד עצמו מעוניין לעבוד, כי זה עושה טוב לשני הצדדים. יש מקומות שזה הניסיון, איך אומרים, טוב להנהלה, טוב לעובד, אוקי? ועכשיו במקום שאני אאריך ואדבר אז בואו נעבור ככה,

נחום אסד: ישראל התחיל לדבר.

ישראל פרץ: אני שאלתי מה העמדה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: העמדה, אין כאן עמדה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: יש כאן, המטרה של הועדה הזאת היא בעיקר להפרות אחד את השני ושניים- לתת חומר למחשבה לאיגוד המקצועי. אני תמיד אחרי שאנחנו גומרים את הדיון מעביר את כל הדיון, משתדל, לאיגוד המקצועי שהוא יכול להשתמש בזה. אני חושב שאחת הפעמים שדנו, אם אתם זוכרים, על שעות העבודה הגמישות, אתם זוכרים את הנושא הזה? כתוצאה מהדיון פה למשל ההסתדרות הורידה את הנושא הזה מסדר היום של האוצר.

שפתחנו את הנושא של הועדה הזאת אמרתי וחזרתי ואמרתי שאנחנו בגדר המלצה וחומר מפרה לאיגוד המקצועי, כי אנחנו לא באים לתפוס את מקומו של האיגוד המקצועי. יש לו עוד כמה סיבות, איך אומרים, ושיקולים שאנחנו לא מודעים להם. אבל אני יודע שהאיגוד המקצועי משתמש בחשיבה שלנו כי אנחנו באים מהשטח. כולנו באים מהשטח ואיך אומרים, ואין כמו אנשים שבאים מהשטח שיכולים להזין עוד נקודת אור או לשפוך עוד כמה צדדים בכל דבר.

ולכן חשוב לי לשמוע אתכם. חשוב שכל אחד יביע את דעתו ונעשה לפי סדר, כולם יביעו את דעתו. אנחנו לא נעצור עד שהאחרון לא יביע את דעתו, כי חשוב לי גם המגוון. אנחנו כאן מגוון בלי שאני זה, של מקצועות, של עובדי כפיים, של משרדים, של כל הזה, של עובדי משמרות, לא עובדי משמרות אני מעריך ולכן זה חשוב. אוקי, בבקשה.

יוסף לוי: אני הייתי ממליץ לאיגוד המקצועי כן לתמוך בחוק פרישה. יש כמה סיבות.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

יוסף לוי: אבל בנוסף לזה, ליד זה צריכים לשים לב מה, כמו שהחבר נתן דוגמה שאנשים לא צוברים מספיק פנסיה.

ישראל פרץ: חבר אומרים בהסתדרות.

מיכאל כוכבי, יו"ר: או באגד.

יוסף לוי: סליחה שלא,

נחום אסד: ישראל יו"ר ועד העובדים של עיריית בית שמש.

יוסף לוי: כמו שהוא אומר, יש בעיות לגופו של עניין של עובדים מסוימים שלא צוברים מספיק פנסיה ואת זה אפשר לפתור בתוך מקומות העבודה. אבל בעיקרון צריכים לתמוך באיגוד המקצועי בזה שכן תהיה פרישת חובה מכמה סיבות: א'- לא לעצור את הצעירים שרוצים לדחוף. ב'- יש מקומות עבודה מאיפה שאני בא, אתה לא יכול להושיב טייס בגיל 70 לטוס, אתה לא יכול לקחת דיילת או דייל להגיש לנוסעים בגיל 70.

יוסף אוטמזגין: אז אתה אומר שצריך בגיל 65,

יוסף לוי: 67.

יוסף אוטמזגין: זאת אומרת לא להאריך.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

יוסף לוי: ודבר, אני אומר מהמקום שאני בא, אצלנו 50% מהעובדים הם עובדי משמרות. אני אומר לך, בגיל 40 כבר רוצים לפרוש בגלל שהם עובדי משמרות. תחזיק אותו עד גיל 70? אלוהים יודעים. ויש הרבה מקומות עבודה עם משמרות- אחיות ואחים וכל זה. ולכן אנחנו צריכים כן ללכת לפרישת חובה ב- 67 ולשים דגש על מה שישראל אמר,

חיים קובלסקי: כולל הנשים?

יוסף לוי: לפי החוק. לפי החוק ולשים דגש על מה שישראל אמר, שבאמת זה בעיה, שאנשים לא צוברים פנסיה, מספיק אחוזי פנסיה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: יש כאלה שגם,

משה פרנקל: אבל משלימים להם, נכון?

יוסף לוי: אין משלימים. צריכים לעשות איתם מו"מ, צריכים לבוא במו"מ, שהאיגוד המקצועי או ההסתדרות ישימו דגש על זה. ברגע שיעשו את הפרישת חובה ישימו דגש על זה שאנשים שלא צוברים מספיק אחוזי פנסיה לפתור להם גם את הבעיה, לא יודע איך.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אחד אחד, בבקשה.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

ישראל אמויאל: אני חושב שהחוק הקיים הוא קיבוצי, כל מקום עבודה וההתייחסות שלו לנושא של הפנסיה. אבל אני כתוב לי בתלוש, רציתי להגיד את זה לצביקה, יש שם רובליקה שכתוב יציאת חובה ב- 2022, חובה. מה זאת אומרת חובה? אם זה חובה זה חוק. זאת אומרת כן יש כאן איזה חוק או איזה הסכם.

מיכאל כוכבי, יו"ר: חבר'ה, אני רוצה שתבינו את הנקודה.

בתי צדקה: זה הסכם קיבוצי,

מיכאל כוכבי, יו"ר: היא חשובה לי. האוצר, סליחה, חשוב לי, סליחה, בתי, אני רוצה שתבינו את הנקודה למה אני אומר, מכיוון שאנחנו מגוון וחשוב לשמוע כל אחד. האוצר רוצה ליזום העלאת הגיל מסיבות כלכליות שלו. אז הוא מרוויח הרבה כסף, אוקי? אני פה מעלה את זה לא לכן או לא, אני כאן מעלה שכל אחד יביע את דעתו איך לא ... למשל אני מעריך שאדם שעובד עבודת כפיים גיל 70 אצלו זה נראה איך אומרים,

נחום אסד: נצח.

מיכאל כוכבי, יו"ר: נצח. אתה מבין? הוא, בדרך כלל עושים כבר הפרשות, בעלי העבודות כפיים מפרישים הרבה יותר מוקדם. אז כל אחד יכול לבוא ולהגיד אני חושב שזה טוב, אני חושב שלא. אני מעריך, אני אמרתי לך, אתה רוצה דוגמה אישית? אני בגיל 67 יצאתי.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 אני אם היו שואלים אותי הייתי רוצה
 להמשיך לעבוד. למה רוצה להמשיך
 לעבוד? אני מרגיש שאני עדיין יכול לתרום, אני מרגיש שאני כשיר. זה
 לא עבודה קשה מה שאני עשיתי פיזית,

ישראל אמואל:
 אתה לא היית עובד כפיים. אתה
 עבדת כפיים?

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 עבדתי כמכונאי, אחר כך עברתי
 לתפקיד ניהול. כמכונאי לא יכולתי
 להחזיק מעמד. לכן אני אומר לך שני הניגודים. בהתחלת השיחה
 אמרתי, אני לא מעריך שכבאי מסוגל לרוץ ב-, להילחם באש בגיל 70,
 אבל מצד שני מי שעובד במשרד ואיך אומרים ובעבודה נוחה אולי
 יהיה מעוניין וההנהלה תהיה מעוניינת. לכן אני רוצה לשמוע כל אחד
 איך הוא רואה, איך אומרים, לא מה להגיד להסתדרות לעשות, איך הוא
 חושב מבחינתו אם זה טוב או רע, מה הצדדים החיוביים, מה הצדדים
 השליליים. זה לכאן ולכאן.

ישראל אמואל:
 אני חושב שהמצב הזה כיום, המצב
 הזה, עובדי כפיים הגיל שלהם 67 זה
 הגיל ואם הפרופסורים והאקדמאים שרוצים להמשיך לעבוד אולי
 שיעשו רביזיה, הם יהיו עובדי כפיים בגיל המבוגר ועובדי כפיים
 יחליפו אותם אולי. זה בשביל הצחוק.

דני רייף: זה כמו חצי כוס מים.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

דני רייף: אי אפשר פה להחליט כי יש מקצועות באמת צריך באמת גיל פלישה 52, לא יותר מזה, הבן אדם כבר לא מסוגל לעבוד במקצוע שלו. יש כאלה יותר. אבל מי שמוציא את זה הוא בכלל לא מכיר את השוק עבודה שלנו. שוק העבודה היום נכון למציאות שבן אדם שקיבל מכתב פיטורין בגיל 53-54 אין לו שום סיכוי למצוא עבודה. כלום.

ישראל אמואל: זה נכון. זה,

דני רייף: כלום. הוא בא למעשה ככה זקן. ככה, אנשים בגיל 54-55-56 עוברים, גומרים את הזכאות שלהם לדמי אבטלה עוברים להבטחת הכנסה. ובקושי, בקושי מוצאים את הפרנסה שלהם, עבודה, או בחוות שמירה שכל יום, כל חודש מרמים אותם, כל חודש חסר להם בתלוש שכר -200 300 שקל. מי שמבין בתלוש עושה סקנדל, בלגאן, מחזירים לו ... אז פה להגיד גיל פרישה, גיל,

ישראל אמואל: עוד לא הגענו לשם אתה אומר.

דני רייף: האוצר שלנו, פקידי האוצר הם חיים, לא יודע, לא בארץ, לא פה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: הם רואים כסף.

דני רייף: אבל בהתחשב בבן אדם שעובד, באמת, הוא עבד כל החיים, יש לו מוסר עבודה, יש לו, הוא לא אשם. אין לו, הוא רוצה לעבוד. ויש לו כוח פיזי. רוצים לקחת אותו, הוא מעדיף לקחת היום צעירים. מעסיק מתיישב היום הוא לא שואל אותי יש לך אנשים מקצועיים ויש לך אנשים עם ניסיון, הוא אומר אני רוצה צעיר. מה היום שכר של הסתדרות, שכר מינימום? זה מה שמעניין אותך? זה הכל. תודה.

וזה לא רק פרטי, לא רק פרטי. זה גם מגזר ציבורי. אז להגיד גיל פרישה גיל זה, זה אי אפשר. וגם כאן איך אני הסכמתי ההמלצה הזו שגיל פרישה, להעלות גיל פרישה זה מפריע לאנשים צעירים להתקדם. אין, עד שהוא יכול להתקדם הוא כבר בגיל פרישה, מה התכלס?

ישראל אמויאל: אבל זה לא מקצועות כפיים. זה לא כל כך,

דני רייף: מקצועות כפיים אמרתי, גיל 50 פרישה. אבל שבן אדם ייצא בכבוד עם הסכום שהוא יוכל לחיות. הוא נתן כל החיים, כל הכוח שלו למקומות העבודה שלו, הוא עבד כמו שצריך, אין לו כבר כוח, הוא לא מסוגל. גיל פרישה, צריכים להיות איזה מקצועות גיל פרישה הרבה יותר נמוך כמו שבמדינות אחרות. גיל פרישה, העבודה הקשה, זה גיל פרישה 50, בגיל 50 הוא יוצא לפנסיה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אני מפסיק אותך.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

דני רייף: טוב, סליחה, הרבה דיברתי.

מיכאל כוכבי, יו"ר: מה שיעלה על סדר היום במוקדם או מאוחר במדינה,

נחום אסד: זה העלאת גיל הפרישה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: זה העלאת גיל הפרישה. זה יעלה על סדר היום.

ישראל אמויאל: לא להוריד אתה מדבר.

מיכאל כוכבי, יו"ר: עכשיו זה כמו שעשה ביבי לפני כמה שנים ביום בהיר אחד הוא אמר מגיל 65 פורשים בגיל 67, אתם זוכרים? היה לחץ, הכל זה עניין של כסף ותקציב. מה שאני רוצה לשמוע איך אומרים, כולנו איך אתה רואה את זה, אם זה דבר חיובי, דבר שלילי, אתה,

דני רייף: דבר שלילי. להוריד גיל פרישה,

מיכאל כוכבי, יו"ר: לא מדברים על להוריד.

נחום אסד: אתה יודע מה, תיקח את מה שאתה אומר,

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

דני רייף: אני אומר לכם מניסיון שלי עם אנשים.

(מדברים ביחד)

נחום אסד: אני אומר בנוסף לזה שעמדתו לגבי גיל פרישה היא לא לקבוע גיל פרישה גבוה אלא במקצועות מסוימים להוריד את גיל הפרישה.

דני רייף: בטח.

מיכאל כוכבי, יו"ר: זה עושים את זה במקומות כמו סתם צבא, עושים, למה עושים מעל גיל 40 ועכשיו 50 ללוחמים? מסיבה פשוטה, זה המציאות. אי אפשר שמישהו בגיל 70 ירוץ עם חגור וכל אלה.

חבר: אותו דבר בעובד בניין.

מיכאל כוכבי, יו"ר: או בבניין.

חבר: בגיל 50 לדעתי, גיל פרישה גיל 50.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אוקי, אבל מדברים על כלל. אני רוצה פשוט לשמוע. בבקשה ישראל.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

ישראל פרץ: לדעתי החוק הזה הוא טוב ורק במקרה מסוים. במקרה שציינתי קודם, במקרים שהעובדים לא צריכים לצבור את האחוזים לפנסיה שלהם.

מיכאל כוכבי, יו"ר: זה היתרון שאתה אומר של החוק הזה.

ישראל פרץ: וזה מגדיל וכלומר מאפשר לעובדים לצבור את האחוזים כדי שהם ייצאו עם פנסיה סבירה כמו שכל אחד יוצא במגזר שהוא עושה את זה 35 שנות עבודה יוצא עם 70% פנסיה. צריך בנוסף לזה כלומר למי שמגיע לגיל, לא להגדיל את גיל הפרישה באופן אוטומט, אלא גיל 67 כמו שיש אצל הנשים היום, הן יכולות לצאת בגיל 62, ישנה את האפשרות גם כן לצאת בגיל 67. זה תלוי בהן.

כלומר ניתנת לאנשים, עשו איזושהי, השוו בין הנשם לגברים ונתנו לנשים את האפשרות לצאת לפנסיה בגיל 67.

נחום אסד: וזה מטעמים כלכליים.

ישראל פרץ: וזה מטעמים כלכליים וטעמים אחרים. יכול להיות.

מיכאל כוכבי, יו"ר: זה אני אתקן אותך, החוק אומר גיל פרישה של איש הוגבר הוא 67.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

אוקי? לאישה יש פריבילגיה לצאת,

מיכאל כוכבי, יו"ר:

(מדברים ביחד)

אבל לפי הזה היא צריכה לעבוד עד גיל 67 עם אפשרות לצאת יותר

מיכאל כוכבי, יו"ר:

מוקדם.

כשתיקנו את החוק והגיעו לגברים, ל-67 גם הנשים היו צריכות לגדול מ-

ישראל פרץ:

62 ל-64.

הן היו 60, הגדילו להן ל-62. לפני שנה, סליחה, זה היה צריך להיות 64, דחו את היישום של גיל 64 ל-5 שנים.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

עכשיו, ההצעה שלי זה לא בכל מקרה, כן? וגם אם ישנן, כמו שהאדון נתן דוגמה לעובדים שעובדים כפיים ונשחקים יותר מעובדים אחרים, כן? לא לכולם באופן אוטומט יגדל גיל הפרישה, לכאלה שיש שחיקה, כן? יצטרכו להביא תעודות רפואיות שהם מסוגלים להמשיך לעבוד גם אחרי גיל 67, בעבודות שהן עבודות כפיים שוחקות. זה ההמלצה שלי.

ישראל פרץ:

לדעתי החברים פה הציגו את כל השלבים ואת כל האופציות שיש

יוסף אוטמזגין:

בנושא הזה.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

יוסף אוטמזגין: עכשיו, החוק שחוקקו, החוק שרוצים למעשה להעלות את גיל הפרישה הוא טוב בשביל המדינה, הוא לא טוב בשביל העובד, כי היום גם ככה גיל 67 הוא גיל כזה שאנשים, אתה יודע, עשו את שלהם ונתנו את מיטב שנותיהם בעבודה ובאיזשהו מצב מחכים לגיל הזה לפרוש.

צריכים יכול להיות, כמו שחברי הציג פה, בקטגוריות מסוימות אי אפשר גם אפילו שירצו, בתעשייה, בתעשייה הכימית וכל מיני עבודות אי אפשר, פשוט אתה לוקח את האנשים בגיל כזה כבר הם לאט לאט פורשים באופן טבעי. או שאפילו מתים אפילו בזה. יש, אצלנו למשל בדרום אנשים שעובדים בים המלח, בסוד, עולים יורדים כל יום, מסכנים, בגיל 60 ומשהו אתה, אנשים כבר,

מיכאל כוכבי, יו"ר: אורזים ציוד.

חבר: קשה. קשה. יש עבודות שהן שוחקות ברמה.

יוסף אוטמזגין: אתה אומר אתה נותן עד גיל 67, אנשים, בקנה מידה צריכים להסתכל על,

חבר: לא מספיק נותנים פנסיה יש.

חבר: זה גם אנשים שעבדו כל החיים, הם לא נוסעים לחו"ל.

חבר: אלה שיש להם כמה שנים לשחק עם הנכדים, לטייל איתם תוסיף להם עוד שנים בכלל תגמור אותם.

יוסף אוטמזגין: אם מסתכלים על החוק הזה בפרופורציה איפה כן איפה לא. יכול להיות שעובד כמו שאמרו פה, הציגו בשופטים וכל הסגנון העליון, תשמע, מישהו שעובד בבנק אוויר טוב בתנאים מאוד טובים הוא יכול להחזיק עד גיל 90. אבל ברוב העבודה והתעשייה והמשק אנשים לא מחזיקים מעמד, פשוט הם נשברים בגיל מסוים. אז צריך לעשות את זה בפרופורציות נכונות, לא גורף ובטח שלא להעלות כמו שזה. אבל זה יהיה, זה מה שיהיה. כי ביבי והממשלה כשמעלה אז היא לא שואלת את השאלות האלה והם מעלים את זה וזהו. אז זה לא לטובה. וההמלצה שלי היא לא להעלות את זה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: בתיה.

בתיה צדקה: טוב, אחרי שבאמת כמעט הכל נאמר, אני בכל זאת בגדול אומרת- אין בעיה, שיעשו גמישות. מי שרוצה להישאר שהוא יישאר והוא לא יקבל את ה-, קודם כל העובד הרי משלם כל החיים שלו ביטוח לאומי. כמה הוא כבר,

חבר: נראה את זה שתגיעי לגיל 62 ותגידי את זה אותו דבר.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

בתיא צדקה: עזוב, מה זה 62? קודם כל גיל פרישה גבר ואישה 67. אני כבר 65, יש לי עוד שנתיים לגיל הפרישה. האפשרות עד גיל 67 לקבל ביטוח לאומי הוא 62. כל עוד שאני עובדת אני לא מקבלת ביטוח לאומי. אבל היתה לי האפשרות לצאת בגיל 62 ולקבל גם פנסיה וגם ביטוח לאומי. זה הפריבילגיה מה שאין לגבר שהוא לא יכול, אם הוא ייצא בגיל 62 או 65 הוא לא יקבל ביטוח לאומי עד 67.

אני אומר שקודם כל לא לגעת בזה. אני לא באה להגיד להחזיר להוריד את הגיל. אני חושבת להשאיר את ה-67. אני סתם לוקחת את עצמי כדוגמה, אני רוצה להישאר, לא משנה שאני עובדת מעל החוק, אני רוצה להישאר שיתנו לי להישאר ולא יתנו לי ביטוח לאומי עד שאני לא אפרוש. זאת אומרת שיתנו את האפשרות לעובד לבחור- אתה יכול לקחת, אני לוקחת דוגמה, אני מתחילה עם הרופאים שלנו.

אני מתחילה עם הרופאים שלנו. הרופאים כולם כמעט, 80% רוצים להישאר. יש כאלה אני אומרת רוצים להישאר. אז אלה שרוצים להישאר,

יוסף לוי: האחיות רוצות להישאר?

בתיא צדקה: תתפלא לשמוע שכן.

יוסף לוי: אני לא מתפלא לשמוע. אני יודע איך הן בורחות מביה"ח.

50-50 אחוז. אני נמצאת, הן אצלי.

בתי צדקה:

למה? האחיות עובדות משמרות, הן רוצות לברוח.

יוסף לוי:

50-50 אחוז.

בתי צדקה:

יוסי, תקשיב.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

תראה, אני הרי ועד. באים אלי,

בתי צדקה:

לוקחת את העובדים של מנהל ומשק,

שזה עבודה שוחקת מאוד, אם זה עובד מטבח, אם זה עובד, יש כמו שהוא אמר הרבה עובדים, אני לא רוצה להגיד באמת על זה שהם אומרים שהם לא עשו מספיק את השנים והם רוצים להוסיף את האחוזים לשנים,

שיתקנו את זה.

יוסף לוי:

לא, שיתנו גמישות. אני בכל זאת

בתי צדקה:

רוצה לצאת, אני רוצה לקבל, מספיק

לי 60, אני בגיל 67 אני רוצה לצאת. שיתנו את הגמישות. אני רוצה להישאר, אני רוצה להישאר, רוצה להגדיל לי את זה בעוד 6%. שיתנו את האפשרות לעובד להחליט. הרבה ירצו להישאר. אז לאלה שירצו מאלה שיחסכו את הסכום הזה. זוהי דעתי, שיתנו גמישות ממש אחידה לכל אחד שהוא יבחר בפני עצמו.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

נחום אסד:
 ואם יעשו סידור כזה למשל יגידו לך-
 אוקי, תישארי לעבוד, אבל את
 המשכורת תקבלי מהפנסיה, תקבלי אותה מהקרן שלך, לא משנה מאיזה
 קרן, ואת הפער נאמר את מקבלת 60%, לא 70%, ומהפער מהמעסיק,
 מה תגידי?

חבר:
 ותמשיכי לצבור אבל.

נחום אסד:
 אבל אתה לא צובר מה שאתה מקבל
 בפנסיה,

בתי צדקה:
 אז אני,

חבר:
 וגם צבירה.

נחום אסד:
 כן, אבל אתה צובר ממה? אבל ממה
 אתה צובר?

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 נחום, חבר'ה, בואו אני אעצור אתכם.

בתי צדקה:
 אני בעד כמון שהמצב כאן, על מה
 אני מדברת? נחום, אני לא מדברת
 אם יתנו ואם, בלי כל ה-, להמשיך לתת לי באותו מצב. להמשיך לתת
 באותו מצב. אני רוצה להמשיך שיתנו לי אפשרות. לא יתנו לי ביטוח
 לאומי גם עד גיל 70. זוהי דעתי.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מיכאל כוכבי, יו"ר: דעה מעניינת. אני, איך אומרים, מגוון. דקה אחת. אני רוצה שתבינו, לא נעים, איך אומרים, תשאירו לנו את הלא נעים. הנושא חשוב ומאוד מעניין. הנה, אחד אמר פתרון יש כאלה שלא תובעים ורוצים להמשיך הלאה.

בתיה צדקה: זה פתרון מצוין.

מיכאל כוכבי, יו"ר: ואת באה ואומרת חופשי. יש כאלה שכן רוצים ויש כאלה שלא רוצים. הדברים האלה חשובים כי רואים את זה בראיה. אני אומר לכם, הרבה אנשים שמגיעים לגיל הפרישה מעוניינים להישאר. 1- איך אומרים, כדי לא להשתעמם לפעמים הסיבה. האוצר לא רואה את הדברים האלה. האוצר רק רואה איך הוא חוסך בכסף. לכן זה מעניין אותנו. לכן מי שאמר שאמרת שהיא תקבל מהפנסיה, זה בדיוק מה שהאוצר לא רוצה. הוא רוצה שאנשים ימשיכו לעבוד, ימשיכו לתת עוד שנתיים או שלוש ולא לקבל. וזה חוסך הרבה כסף. אוקי, יורם.

(מדברים ביחד)

ישראל פרץ: אצלנו 95% מהעובדים שמגיעים לגיל פרישה מתחננים ובוכים בדמעות כדי להמשיך.

נחום אסד: בגלל?

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

מכל מיני סיבות.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

שמעת? הוא רוצה תעסוקה.

נחום אסד:

הוא רוצה את התעסוקה בחיים, הוא רוצה למלא את הנפח, את מה שיש לו

ישראל פרץ:

בחיים לעשות.

חוץ מזה ראש הועד דואג לו.

חבר:

אתה יודע מה? פרופ' שני שלנו אמר אתם רוצים שתוחלת החיים תישאר פחות או יותר ... ותגדל? בן אדם חייב לקום בבוקר ולדעת שיש לו מקום עבודה שהוא צריך לצאת אליו.

בתיה צדקה:

אבל את צריכה גם,

ישראל פרץ:

(מדברים ביחד)

המשק הוא משק קטן, מספר ה-, תקשיבי רגע. לא יודע אם הקשבתם טוב טוב לצבי, צבי אבל אמר משהו מאוד נכון. הוא אמר מאז שנכנסו המכשירים הביתיים התפנה הרבה זמן. אז התפנה לך זמן אבל אל תשכחי שיש לך עוד 3-4 ילדים שגם הם רוצים להיקלט, גם הם צריכים לעבוד.

נחום אסד:

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

באיזונים נכונים, אני מסכימה.

בתיה צדקה:

בתיה, יוסי, ישראל, יורם עוד רוצה לדבר.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

טוב. אני הגעתי כבר לגיל פרישה כבר

יורם לנמן:

3 שנים אחרי כן אבל אני נגד להעלות

את גיל הפרישה. תאמינו לי מי שרוצה להתעסק ולמלא את הזמן שלו הוא יכול להתנדב בכל מיני אגודות, הוא יכול ללכת לשיעורים, הוא יכול למלא את המוח שלו בכל מיני דברים שהוא רוצה. ולכן אני נגד. אנשים מייחלים לרגע הזה שייצאו לפנסיה.

בריאים אבל. שייצאו לפנסיה בריאים.

חבר:

נכון. אני לא מתווכח.

יורם לנמן:

אם הם חולים הם יוצאים לבד.

נחום אסד:

ובגלל זה אני מתנגד להעלות את גיל

יורם לנמן:

הפנסיה. עכשיו בקשר לכאלה שחסר

להם שנים, איפה הם היו האנשים האלה, השתחררו מהצבא בגיל 20 נניח, 20 ועוד 35 שנים שאתה מקבל את המקסימום של הפנסיה זה 55. אז תגידו לי, איפה כל השנים האלה?

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

אני אתן לך דוגמה- עולה חדש שעלה בגיל 45. אני בכוונה נותן לך, עולה

מיכאל כוכבי, יו"ר:

חדש,

(מדברים ביחד)

אנשים שהחליפו מקצוע, היו עצמאים, יש 101 סיבות.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

(מדברים ביחד, מנהלים שיחות שונות)

ישראל, בבקשה.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

לא סיימתי אבל הם מתפרצים. אני, אחד שרוצה לעבוד יכול לעבוד, תסלח לי. בסדר? גם מגיל 20 הוא יכול לעבוד. הוא יכול ללכת לעבוד בכבישים, הוא יכול ללכת לעבוד בבניין, הוא יכול לעבוד בכל מקום. מכל מקום אתה מקבל פנסיה בכל עבודה.

יורם לנמן:

עכשיו. זה לא היה, יורם.

חבר:

היה תמיד. היה תמיד פנסיה. היה קרן פנסיה לפועלי בניין והיה קרן פנסיה,

יורם לנמן:

כל מיני קרנות פנסיה.

זה לא היה חובה.

מיכאל כוכבי, יו"ר:

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

- יורם לנמן:
היה חובה. היה חובה.
- מיכאל כוכבי, יו"ר:
אני עובד באל על ועשינו רק מ- '93
כי זה לא היה חובה.
- בתיא צדקה:
סליחה, אז אני בכל זאת, יש לי עובדי
קרן מחקרים שהם עד שנת '95 לא
היה להם פנסיה.
- מיכאל כוכבי, יו"ר:
גם אני.
- בתיא צדקה:
הם עבדו מקביל אלי,
- יורם לנמן:
אז היה להם קרן תגמולים. חבר'ה,
בחייכם, נו.
- בתיא צדקה:
תגמולים זה לא פנסיה. זה לא היה
אותו דבר.
- יורם לנמן:
זה אותו דבר. זה אותו דבר.
- מיכאל כוכבי, יו"ר:
סיימת בבקשה?
- יורם לנמן:
כן.
- מיכאל כוכבי, יו"ר:
ישראל.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

דני רייף: קודם כל זה לא נכון, לפי כל הנתונים עד קבלת החוק פנסיה חובה רק 22% מכל,

מיכאל כוכבי, יו"ר: זה נכון.

דני רייף: 22, אפילו פחות היה לו פנסיה. לא היה פנסיה בכלל. אנשים עבדו 60 שנה, עבדו בכל הכוח, הגיעו למצב בגיל 67 אין לו כלום חוץ מגמלה וביטוח לאומי הכל. עכשיו, למה אנשים, אנחנו מטפלים פה בתוצאה ולא מדברים על הבעיה. מה אנשים רוצים להישאר בעבודה? לא בגלל כסף.

רק חלק קטן, זה שופט וזה קשה בודאי, קשה לוותר על משכורת 70 אלף, 60 אלף, 50 אלף משכורת לוותר לזרוק. אני מדבר על העובד שכל החיים קיבלו 5-6 אלף שקל משכורת ואין לו פנסיה. הוא מגיע בגיל 67 אין לו כלום. הוא בקושי אין לו כוח לעבוד, הוא חייב לעבוד. יש לו חובות, יש לו ילדים, הוא חייב.

האמת תשאלו אותו, אם ייתנו לו אפשרות הוא לא יעבוד. מי שעבד במציאות ככה אין לו כבוד, אין לו כבוד, הוא לא יכול לשבת בכבוד ולקבל את הזקנה שלו, להישאר כל החיים שלו, יש לו כמה עד 120, הוא חייב לעבוד. בגלל זה הם רוצים לעבוד. בגלל זה תשאלו את כל האנשים. אם היה לו מספיק היא אומר- חבר'ה, סליחה, תרמתי, גיל 67 אני מבוגר, אני יכול לתרום, אני יכול לעבוד בהתנדבות, מספיק לי.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

דני רייף: אבל רק סיבה הזו, אם מוותרים, זו סיבה, זו בעיה אבל לא מטפלים בבעיה הזו, מטפלים להעלות גיל פרישה, זה תוצאה ובעיה אבל אף אחד לא אומר מה הבעיה. לא שמעתי שהבעיה שמישהו מדבר עליה היא בעיה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: חבר'ה, דני, תקשיבו, הדיון הוא לא פה אם לבקש להעלות את גיל הפרישה. הדיון מתייחס שהאוצר בכוונתו עוד פעם, איך אומרים, לתת, להכריח העלאת זה, לכן אמרתי, בואו נשמע את האנשים.

דני רייף: אני רואה פה בפורום הזה, אני לא רואה גורם במדינה שלי חוץ מההסתדרות שהוא יכול לעצור את הכל. אין גורם.

מיכאל כוכבי, יו"ר: אתה לא בעד ואמרת. בבקשה ישראל, יש לך עוד הערה?

(מדברים ביחד)

מיכאל כוכבי, יו"ר: אתם רוצים אני אסגור. אני חסיד השיטה של לשמוע את כולם.

ישראל פרץ: יורם, שתי דוגמאות אני אתן לך. אתה שאלת איפה אנשים למה לא עבדו. אבי זכרונו לברכה כל החיים שלו עבוד במחצבה. מחצבת בית מאיר.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

ישראל פרץ: יום אחד החליט בעל הבית שהוא סוגר את המחצבה, הלך.

חבר: נגמר הסיפור, גם גיסי.

ישראל פרץ: עד היום הם לא קיבלו פיצויים ולא קיבלו שום דבר. אתה שואל איפה האנשים, עכשיו, היו מאות אם לא אלפי מעסיקים שעשו את אותו תרגיל שעשה מחצבת בית מאיר. אוקי?

אתמול אני מקבל טלפון מסייעת בעיריית באר שבע- שמה העסיקו אותם דרך קבלן. גלגלו אותם מקבלן לקבלן כל שנתיים. אני שואל אותה מה עם, 25 שנה היא עובדת. אני שואל אותה נו מה עם העבודות הקודמות שלך? זה נצבר לך באיזשהו מקום? היא אומרת לי בשום פנים ואופן. קיבלת פיצויים? לא קיבלתי שום פיצויים, אני בסך הכל עובדת 4 שנים דרך העירייה. אז זה לשאלה שלך. כלומר זה לא שחור לבן. אני לא יודע איפה אתה עבדת ובאיזה סביבה היית, כן? אבל בוא, היו הרבה מקרים קשים שאי אפשר להתייחס לזה בצורה הזאת.

יוסף לוי: לכן אני אומר צריכים במקרים כאלה לגופו של עניין בתוך המפעל, לא

בצורה גורפת.

ישראל פרץ: נכון. זה מה שאני אומר, צריכים הרבה איזונים, כמו שנחום אמר.

(מדברים ביחד)

נחום אסד: טוב, רגע, משפט אחד. לדעתי צריכים לשאול עכשיו את השאלה אם העניין שהסכמים לא טוב יותר מחוק. ואולי צריכים להתנגד לחוק בכלל ולהמשיך להישאר בהסכמים בשביל לנסות לתת פתרונות לבעיות. כי ברגע שאתה בחקיקה אתה בבעיה.

מיכאל כוכבי, יו"ר: לפעמים לפני שמתעורר נושא טוב שאנחנו דנים בו לפני זה. כל מה שאני צריך לעשות זה לרכז את כל הדיון הזה, להעביר לאגף לאיגוד מקצועי כחומר למחשבה, שבבוא היום שהנושא הזה יעלה במוקדם או במאוחר האוצר יעלה אותו. יכול להיות הפעם ירדו מזה, אבל שזה יהיה מעשי יהיה לו, איך אומרים, איך חושבים אנשים מהשטח. אני בכוונה מציין את זה, את המבט. וכאן באמת יש מגוון מקצועות ותראו, חלק בעד אמרו, חלק אומרים כן אבל ועם סיבה זאת וזאת, חלק אומרים לא. אוקי?

בתיה צדקה: אף אחד לא היה בעד.

יוסף לוי: אף אחד לא היה בעד להעלות את הגיל.

בתיה צדקה: הגמישות.

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 אז אני לוקח פשוט את כל הדיון הזה,
 נסדר אותו,

יוסף אוטמזגין:
 אני חושב שצריך לאמץ את מה
 שנחום אמר וזה לא חוק, לקחת את
 זה על הצד השני, לנסות לתת פתרונות גם לסוגיות מסוימות.

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 אני עושה איך אומרים את הדבר, אני
 בדרך כלל עושה אותו מעשי, אני
 לוקח את כל הדיון מעביר אותו לאגף לאיגוד מקצועי. בבוא היום
 שיהיה זה כבר יהיה לו מה חושבים האנשים, רקע לפחות מה אנשים,
 איך אומרים, צריך התייחסות ולא ממרומי העץ אלא מלמטה, אומרים
 יש, ומה דרך החשיבה ולמה כן ולמה לא. והיה כאן מגוון דברים יפים
 מאוד. אוקי? למה כן ולמה גמישות. אני אגיד בעברית שלך, למה לא
 ולמה גמישות, כי את נזהרת מלהגיד בעד.

בתיה צדקה:
 נכון. אני לא בעד. יש לי אוכלוסייה
 גם כן,

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 אבל את אומרת למי שרוצה את רוצה
 שיהיה,

בתיה צדקה:
 נכון, אמת.

מיכאל כוכבי, יו"ר:
 אז זה בעד, בתנאים של מי שרוצה.
 וזה הרעיון. ותודה רבה לכולם.

10.4.13

ישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

רגע, מה עם הדיווח?

חבר:

מיכאל כוכבי, יו"ר:
עוד מילה אחת, דיווח. כל מה
שבנושא הזה אני העברתי לתשומת
לבו של האגף לאיגוד מקצועי, אנחנו תמיד מעבירים את הדיווח אליו,
אוקי?

הישיבה נעולה

החלטות שנתקבלו בישיבת הועדה למדיניות האיגוד המקצועי

שנערכה בתאריך 10 באפריל 2013

1. דיון בנושא גיל הפרישה, קרנות הפנסיה (סעיף 2 לסדר היום)

לאחר ששמעו סקירות מעו"ד אבי ניסנקורן- יו"ר האגף לאיגוד מקצועי וממר צבי גוטוטר- מ.מ. יושב ראש ההסתדרות בנושא גיל הפרישה וקרנות הפנסיה קיימו חברי הועדה דיון בנושאים אלה והחליטו להעביר את סיכום הדיון לאגף לאיגוד מקצועי על מנת שייעשה בו שימוש לכשיידרש.